

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Dopravní přestupky v praxi České republiky

Bc. Radek Vích

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Radek Vích

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Dopravní přestupky v praxi České republiky

Název anglicky

Traffic offenses in the practice of the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je provést komparaci právní úpravy odpovědnosti za dopravní přestupky před a po 1. 7. 2017. Dílčími cíli práce je najít rozdíly jak ve skutkových podstatách, možnostech ukládat blokové pokuty, v existenci bodového systému, tak i v systému hranic pokut. Nedílnou součástí práce je provést zmapování historického vývoje právní úpravy sankcí za porušení pravidel silničního provozu v České republice.

Metodika

Teoretická část bude spočívat ve vypracování literární rešerše týkající se mapování vývoje dotčeného tématu. Dokumenty budou zkoumány z časového hlediska a podle kritérií upravujících sankce za porušení pravidel silničního provozu. V praktické části bude provedeno srovnání (komparace), na jehož základě bude zjištěno shodné nebo rozdílné stránky, změny, zrušení, úpravy či rozšíření.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

správní delikt, přešupek, evidence přešupků, sankce, bodový systém, blokové pokuty, nehodovost, silniční doprava

Doporučené zdroje informací

BLAŽEJOVSKÝ, M. Drogy v dopravě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 188 s. ISBN 978-80-7478-903-8.

CHMELÍK, J. Dopravní nehody. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 544 s. ISBN 978-80-7380-211-0.

KUČEROVÁ, H. Dopravní přešupky v praxi: podle stavu k 1.7.2006. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006, 432 s. ISBN 80-7201-613-x.

MICHÁLEK, R. Správní delikty na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 288 s. ISBN 978-80-7478-489-7.

Správní řád: Soudní řád správní; Přešupky 2016. Ostrava: Sagit, 2016, 160 s. ISBN 978-80-7488-178-7.

VETEŠNÍK, P., et al. Dopravní právo. V Praze: C.H. Beck, 2016, 840 s. ISBN 978-80-7400-409-4.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Ivana Hájková

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 27. 11. 2017

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Dopravní přestupky v praxi České republiky" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27. 3. 2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Mgr. Ivaně Hájkové vedoucí mé diplomové práce, za cenné připomínky a pomoc při jejím zpracování.

Dopravní přestupky v praxi České republiky

Abstrakt

Cílem práce je rozbor problémů původní a nové právní úpravy odpovědnosti za přestupky se zaměřením odpovědnost za přestupky a porovnání jejich pozitiv a negativ. Pro komparaci právní úpravy odpovědnosti za dopravní přestupky jsou využity zjištěné právní předpisy, které jsou zkoumány z časového hlediska prostřednictvím automatizovaného systému právních informací ASPI a rovněž i prostřednictvím komplexního právního informačního systému CODEXIS, jenž umožňují sledování změn vybraných předpisů. Téma je velmi široké a zahrnuje několik samostatných témat, z tohoto důvodu není cílem práce detailní a vyčerpávající rozbor právní úpravy, ale zhodnocení vybraných problémů odpovědnosti za přestupky, zejména skutkové podstaty odpovědnosti za přestupky v oblasti dopravy včetně rozboru nejčastějších přestupků a jejich bodového ohodnocení.

Klíčová slova: blokové pokuty, bodový systém, evidence přestupků, nehodovost, sankce, silniční doprava, správní delikt

Traffic offenses in the practice of the Czech Republic

Abstract

The aim of the diploma thesis is to analyze the problems of original and new legal regulation of misdemeanors with regard to responsibility for offenses and to compare their positive and negative. Comparison of the rules on liability for traffic offenses makes use of the legal provisions that are being investigated from a time perspective through the ASPI's automated legal information system as well as through the comprehensive CODEXIS legal information system, which allows for the monitoring of changes to selected regulations. The topic is very broad and includes several separate themes; for this reason, the aim of the thesis is not a detailed and exhaustive analysis of legal regulations but an assessment of selected problems of liability for offenses, in particular the facts of the liability for traffic offenses, including the analysis of the most frequent offenses and their point assessment.

Keywords: block penalties, point system, record of offenses, accident, sanctions, road transport, administrative offense

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Historické souvislosti	13
3.2 Právní úprava přestupků.....	14
3.2.1 Pojem přestupku	16
3.3 Dopravní nehoda	17
3.3.1 Druhy dopravních nehod	18
3.3.2 Povinnosti v souvislosti s dopravní nehodou.....	19
3.4 Přestupky v dopravě.....	21
3.4.1 Přestupky související s dopravní nehodou.....	21
3.4.2 Právní kvalifikace dopravních nehod	22
3.5 Další přestupky na úseku dopravy	22
3.5.1 Překročení rychlosti	23
3.5.2 Jízda na červenou.....	24
3.5.3 Nesprávné předjíždění	24
3.5.4 Nedání přednosti v jízdě	26
3.5.5 Vjetí na železniční přejezd.....	27
3.5.6 Telefonování za jízdy.....	27
3.5.7 Nedání přednosti chodcům	28
3.5.8 Přestupky související s registrační značkou.....	29
3.5.9 Přestupky související s technickým stavem vozidla.....	29
3.5.10 Řízení vozidla bez příslušných dokladů	31
3.5.11 Neoprávněné stání na vyhrazeném parkovišti	32
3.5.12 Zákaz stání nebo zastavení	32
3.6 Bodový systém	32
3.6.1 Odebrání řidičského oprávnění.....	35
3.6.2 Odečítání bodů.....	36
3.7 Tresty za přestupky v dopravě	36
3.7.1 Evidence přestupků v dopravě.....	37
4 Vlastní práce	39
4.1 Odpovědnost za přestupky a řízení o přestupku	40
4.1.1 Nová právní úprava odpovědnosti za přestupky od 1. 7. 2017.....	40
4.1.2 Skutková podstata odpovědnosti za přestupek	42

4.2	Druhy správních trestů	45
4.2.1	Napomenutí.....	46
4.2.2	Pokuta	47
4.2.3	Zákaz činnosti	47
4.2.4	Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty	47
4.2.5	Zveřejnění rozhodnutí o přestupku	48
4.2.6	Příkazní řízení	49
4.3	Přestupky v dopravě.....	52
4.3.1	Bodový systém.....	53
5	Výsledky a diskuse	57
5.1.1	Změny v oblasti správních trestů	57
5.1.2	Změny v oblasti bodového systému.....	58
6	Závěr.....	60
7	Seznam použitých zdrojů	62
8	Přílohy	64

Seznam tabulek

Tabulka 1	Meziroční srovnání evidovaných přestupků a trestných činů podle příslušných zákonů.....	53
-----------	---	----

Seznam grafů

Graf 1	Podíl evidence bodovaných přestupků a trestných činů za rok 2017.....	54
Graf 2	Podíl evidence počtů bodovaných řidičů podle počtu bodů za rok 2017	56

1 Úvod

Inspirací k napsání této práce byla skutečnost právě probíhající přípravy k přijetí nové komplexní právní úpravy odpovědnosti za přestupky, která byla již velmi dlouho připravována a očekávána. Tím spíše za situace, kdy taková právní úprava v našem právním řádu prakticky vždy chyběla. Avšak ani její přijetí se neobešlo bez emocí, prakticky po celé zemi probíhaly diskuse k tématu, a čím více se blížil termín účinnosti zákona, tím více nejasností vyplouvalo na povrch. Výraznou měrou v tomto legislativním zmatku napomohlo Ministerstvo vnitra, které pro snazší orientaci v novém zákoně zpracovalo průvodce ve formě metodické pomůcky, která poskytuje základní přehled o změnách, které zákon přináší, a odpovídá na některé otázky spojené s jeho aplikací. V průběhu psaní práce již nabyla účinnosti nová právní úprava, tedy zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Cílem práce je rozbor problémů původní a nové právní úpravy odpovědnosti za přestupky se zaměřením odpovědnost za přestupky a porovnání jejich pozitiv a negativ. Téma je velmi široké a zahrnuje několik samostatných témat, z tohoto důvodu není cílem práce detailní a vyčerpávající rozbor právní úpravy, ale zhodnocení vybraných problémů odpovědnosti za přestupky, zejména skutkové podstaty odpovědnosti za přestupky. Konkrétně byl směr práce zaměřen na oblast přestupků v dopravě. Toto téma je rovněž velmi rozsáhlé, přičemž zahrnuje oblast spadající do několika právních předpisů, z tohoto důvodu byla vybrána oblast týkající se příkazního řízení a bodového systému.

Nová právní úprava reaguje na nové trendy v oblasti přestupků. Mezi nejzásadnější změny patří úprava a sjednocení terminologie jednotlivých institutů, zejména pak nahrazení původního pojetí blokového řízení příkazovým systémem. Dále došlo k úpravě promlčecí doby v závislosti na sazbě pokuty, byla zavedena možnost řešení přestupku prostřednictvím narovnání a částečná úprava polehčujících a přitěžujících okolností při stanovování výše trestu. Lze oprávněně očekávat, že nový zákon povede postupně ke zjednodušení a zkvalitnění aplikační praxe nejen pro adresáty veřejné správy, ale i pro příslušné správní orgány, protože podmínky správně právní odpovědnosti jsou nyní nově soustředěny pouze do jednoho zákona. Pro správní orgány by mohla nová právní úprava přinést usnadnění jejich práce při projednávání přestupků, díky dostatečně jasnému návodu, jak při řízení o přestupku

postupovat. Další přínos jednotné zákonné úpravy lze také spatřovat ve sjednocení procesních pravidel a jejich uplatňování v aplikační praxi.

Dne 1. července nabyly účinnosti tři zákony, jež zásadním způsobem mění právní úpravu většiny správních deliktů, nyní nově přestupků fyzických osob nepodnikajících, a jiných správních deliktů fyzických a právnických osob. Těmito zákony jsou zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti. V souvislosti s uvedenými zákony došlo k 1. červenci 2017 i ke změně zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu. Tématem této práce je poukázat na některé z mnoha změn, jež tato nová právní úprava do oblasti úpravy správního trestání přináší, přičemž ke snazšímu pochopení je provedení komparace staré a nové právní úpravy.

Ve třetí kapitole této práce je věnován prostor vývoji a historickým souvislostem pojetí silničního provozu a odpovědnosti za přestupky se zaměřením na prameny právní úpravy přestupkového práva. Další části jsou věnovány druhů dopravních nehod a povinnostech s nimi spojených, a jejich právní kvalifikací. Širší část práce je věnována přestupkům na úseku dopravy s ním spojenému bodovému systému a jejich trestání.

Čtvrtá kapitola je věnována samotnému rozboru staré a nové právní úpravy přestupkového zákona, ve které je hlavní pozornost zaměřena na změny v odpovědnosti za přestupky a ve skutkové podstatě této odpovědnosti. Dále v rozboru změn správních trestů, konkrétně formou příkazu a příkazu na místě. Poslední část kapitoly pojednává o evidenci zjištěných přestupků v dopravě včetně jejich bodového hodnocení.

Závěr práce nabízí nejprve stručné shrnutí výsledků porovnání vybraných změn právní úpravy odpovědnosti za přestupky, a to změn v souvislosti se skutkovou podstatou odpovědnosti. V této kapitole jsou uvedeny vlastní názory k vybraným změnám v nové právní úpravě, které byly autorem zjištěny během psaní práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je provést komparaci právní úpravy odpovědnosti za dopravní přestupky před a po 1. 7. 2017. Dílčími cíli práce je identifikovat rozdíly jak ve skutkových podstatách, možnostech ukládat blokové pokuty, v existenci bodového systému, tak i v systému hranic pokut. Nedílnou součástí práce je provést zmapování historického vývoje právní úpravy sankcí za porušení pravidel silničního provozu v České republice.

2.2 Metodika

Teoretická část bude spočívat ve vypracování literární rešerše týkající historických souvislostí vývoje právní úpravy silničního provozu a přestupků na základě odborné literatury pojednávající o tomto tématu. Pro komparaci právní úpravy odpovědnosti za dopravní přestupky budou využity zjištěné právní předpisy, které budou zkoumány z časového hlediska prostřednictvím automatizovaného systému právních informací ASPI a rovněž i prostřednictvím komplexního právního informačního systému CODEXIS, jenž umožňují sledování změn vybraných předpisů. Uvedené systémy disponují řadou oficiálních zdrojů, např. ze Sbírký zákonů, Úředního věstníku Evropské unie či Sbírký mezinárodních smluv. Nacházejí se zde také sbírky soudních rozhodnutí, rezortní věstníky ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Další informace budou zjišťovány v periodikách právní literatury, na webových stránkách ministerstev a s tématem spojených institucí. Na základě srovnání budou zjištěny shodné nebo rozdílné stránky obsahového zaměření vybraných oblastí, a to skutkové podstaty, možností správních trestů a bodového systému.

3 Teoretická východiska

3.1 Historické souvislosti

Základy silniční sítě v českých zemích byly vybudovány na přelomu 18. a 19. století. Zpočátku měli údržbu silnic na starosti poštovní, toto řešení se ale příliš neosvědčilo. V polovině 19. století již dosahovala silniční síť délky přes 4000 kilometrů. První silniční předpisy upravovaly provoz nemotorových vozidel. Mezi první silniční zákony v českých zemích patří takzvaný Tereziánský patent z roku 1778, který byl vydán za vlády Marie Terezie. Upravuje pravomoci silničního personálu, který se staral o údržbu silnic. Platil nejprve na státních silnicích, později i na zemských a okresních. V roce 1875 vstoupila v platnost vyhláška o jízdě silničními parostrojemi. Navazující místodržitelství nařízení z roku 1900 určovalo požadavky na vozidla a jejich označení, jednoduchá pravidla bezpečného řízení a jízdy. Rychlost jízdy v uzavřené obci například nesměla být větší než rychlost koně v čerstvém klusu.

První automobil se v českých zemích objevil koncem roku 1893. Jeho majiteli baronu Theodoru von Liebiegovi bylo vystaveno permanentní povolení k jízdě na veřejných komunikacích. Jednalo se o první řidičské oprávnění v českých zemích. Postupně vznikaly i první silniční předpisy. V roce 1908 byl přijat zákon o povinném ručení a v roce 1910 vyšlo v říšském zákoníku „*Nařízení, jímž se vydávají bezpečnostní ustanovení policejní pro jízdu jízdních silostrojů (automobilů, motorových vlaků a motorových kol)*“. Od září 1919 začali provoz v Praze na nejrušnějších křižovatkách řídit strážníci. Nezbytnost sjednotit pravidla silničního provozu na mezinárodní úrovni znamenala v roce 1909 přijetí Mezinárodní smlouvy o jízdě automobily, která se týkala i tehdejšího Rakousko-Uherska. Smlouva zavedla první dopravní značky, tehdy nazvané jako výstražné tabulky.

První světelná signalizace v Praze byla umístěna v roce 1927 na křižovatce ulic Hybernská, Dlážděná a Havlíčkova u dnešního Masarykova nádraží. Jednalo se o čtyřboký semafor zavěšený uprostřed nad křižovatkou, který platil pro vozidla ze všech směrů i pro chodce a měl ruční přepínání. První světelný semafor bez obsluhy byl instalován v Praze uprostřed Václavského náměstí mezi ulicemi Vodičkovou a Jindřišskou v lednu 1930. Pro celé území Československé republiky byla pravidla silničního provozu upravena až v roce 1935 zákonem č. 81/1935 Sb., o jízdě motorovými vozidly, a prováděcím vládním

nařízením č. 203/1935 Sb. Zákon omezil rychlost v uzavřených osadách na 35 km/h. O tři roky později byl zaveden pravostranný provoz.

Další změny přinesl rok 1951, kdy byl prováděcí vyhláškou č. 328/1951 Ú. 1. o způsobilosti vozidel k provozu na veřejných silnicích, o způsobilosti k jejich řízení a o péči o rozvoj motorismu, zaveden systém sankcí za hrubé přestupky. Součástí řidičského průkazu byla vložená kartička s deseti útržky. Zasahující policista byl oprávněn odebrat jeden útržek. Poslední odebraný útržek vedl k odebrání řidičského průkazu na místě. Tento systém platil pouze do června 1953.

V šedesátých letech byla vyhláškou omezena rychlost v obci na 50 km/h, ale jen v době mezi 5 a 23 hodinou. V souvislosti s otevřením prvního dálničního úseku mezi Prahou a Mirošovicemi v červenci 1971 byla vydána novela zákona upravující jízdu po dálnici a silnici pro motorová vozidla. Nově bylo zavedeno i blikající bílé světlo na železničním přejezdu signalizující řidičům volný průjezd. V polovině sedmdesátých let byla rychlost v obci zvýšena na 60 km/h. Významnou změnou byla novelizační vyhláška č. 223/1997 Sb., která snížila rychlost v obci na 50 km/h a rychlost na dálnici byla zvýšena ze 110 km/h na 130 km/h. Od července 2006 byl v ČR zaveden bodový systém postihující řidiče, kteří páchají přestupky nebo trestné činy.

3.2 Právní úprava přestupků

Právní úprava v oblasti přestupků souvisejících s provozem na pozemních komunikacích je obsažena zejména v zákoně č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a dále v řadě dalších právních předpisů, které stanoví konkrétní povinnosti řidičů a provozovatelů vozidel. Takovými právními předpisy, které stanoví povinnosti, jejichž porušení je definováno jako přestupek, jsou např.:¹

- Zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 56/2001 Sb., ze dne 10. ledna 2001 o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých

¹ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání*. 2002, s. 19.

souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 31/2001 Sb., o řidičských průkazech a o registru řidičů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 277/2004 Sb., ze dne 26. dubna 2004 o stanovení zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel s podmínkou a náležitosti lékařského potvrzení osvědčujícího zdravotní důvody, pro něž se za jízdy nelze na sedadle motorového vozidla připoutat bezpečnostním pásem (vyhláška o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel), ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 167/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění zákona č. 478/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 156/2008 Sb., o zdokonalování odborné způsobilosti řidičů a o změně vyhlášky č. 167/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění zákona č. 478/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 343/2014 Sb., o registraci vozidel, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 342/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 302/2001 Sb., o technických prohlídkách a měření emisí vozidel, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 341/2014 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška 306/2015 Sb., o užívání pozemních komunikací zpoplatněných časovým poplatkem, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 470/2012 Sb., o užívání pozemních komunikací zpoplatněných mýtným, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 294/2015 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- Nářízení vlády č. 240/2014 Sb., o výši časových poplatků, sazeb mýtného, slevy na mýtném a o postupu při uplatnění slevy na mýtném, ve znění pozdějších předpisů.

3.2.1 Pojem přestupku

Pojem přestupek ve smyslu zákona č. 250/2016 Sb. zahrnuje jednak přestupky fyzických osob, na které se dříve vztahoval zákon č. 200/1990 Sb., ale rovněž i dosavadní správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob a dosavadní jiné správní delikty fyzických osob. Naproti tomu se zákon č. 250/2016 Sb. nevztahuje na správní disciplinární delikty, správní pořádkové delikty a delikty proti platební disciplíně. Přestupek je definován jako společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.² Pojem přestupek je založen na materiálně-formálním pojetí. Aby určitý čin mohl být přestupkem, musí naplňovat následující znaky:³

- protiprávnost = rozpor s právní normou v rámci právního řádu ⇒ přestupkem nemůže být například čin spáchaný za některé z okolností vylučujících protiprávnost (zjistí-li správní orgán takovou skutečnost, řízení o přestupku zastaví podle § 86 odst. 1 písm. a), tj. z důvodu, že čin není přestupkem);
- společenská škodlivost ⇒ materiální znak – umožňuje řešit případy bagatelního jednání a přepjatého formalismu (materiální znak se musí projevit nejen při stanovení výše správního trestu, ale též při posuzování trestnosti protiprávního jednání – pokud materiální znak absentuje, vůbec se o přestupek nejedná); zpravidla je společenská škodlivost dána již samotným naplněním skutkové podstaty přestupku, a proto má smysl se jí blíže zabývat v odůvodnění rozhodnutí především v hraničních případech;
- výslovné označení „*přestupek*“ ⇒ formální znak; na základě přechodného ustanovení v § 112 odst. 1 se za přestupek považují i dosavadní jiné správní delikty, u nichž formální označení „*přestupek*“ absentuje;
- naplnění znaků stanovených zákonem ⇒ čin musí vykazovat obecné znaky přestupku (např. věk a přičetnost, je-li pachatelem fyzická osoba), jakož i znaky stanovené zvláštním zákonem upravujícím konkrétní skutkovou podstatu přestupku;
- nesmí jít o trestný čin ⇒ zdůrazněno, že pokud čin naplňuje znaky trestného činu, které se překrývají se znaky přestupku, posuzuje se jako trestný čin.

² PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 2013, s. 58.

³ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 206.

Za přestupek lze tedy považovat pouze takovou skutečnost, která naplňuje formální znak, jímž je, že jednání musí být v přestupkovém zákoně nebo v jiném zákoně za přestupek výslovně označeno, dále znak materiální a zavinění. Všechny tyto tři znaky musí být splněny při posuzování konkrétního jednání společně, a pokud jeden z nich chybí, nejedná se o přestupek a nelze za takové jednání uložit sankci.⁴

3.3 Dopravní nehoda

Zákon o silničním provozu vymezuje dopravní nehodu jako událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážku, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu. Dalšími souvisejícími předpisy v souvislosti s dopravní nehodou jsou:⁵

- Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Dopravní nehodou se podle silničního zákona rozumí pouze taková událost, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci. Uvedená skutečnost ovlivňuje zejména otázku pokuty nebo vyšetřování dopravní nehody policií, protože pokud dojde ke srážce nebo havárii mimo pozemní komunikaci, nelze potom pokutu za dopravní nehodu uložit. Silniční zákon uvádí v některých ustanoveních pojem „místo ležící mimo pozemní komunikaci“, avšak samotnou definici tohoto pojmu zákon neobsahuje. Skutečnost, že na takovém místě ani neplatí pravidla silničního provozu potom ovlivňuje i otázku náhrady škody nebo posouzení viny na takové nehodě.⁶

Jak dále plyne z definice dopravní nehody, další její podmínkou je výskyt buď zranění nebo usmrcení anebo škody na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu. Podmínka provozu vozidla v pohybu jednoznačně znamená, že některé vozidlo, zúčastněné na nehodě, se musí pohybovat. Vozidlem v takovém případě může být i vozidlo nemotorové,

⁴ BERAN, T., *Právní rádce pro řidiče*. 2014, s. 9.

⁵ BÍLEK, S. *Dopravní právo*. 2012, s. 24.

⁶ HIRT, M. *Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství*. 2012, s. 9.

tj. jízdní kolo, koloběžka nebo jezdec na zvířeti. Zmíněná definice rovněž zahrnuje do okolností dopravní nehody zranění nebo smrt. Rozhodným aspektem je však i existence hmotné škody a nemusí jít pouze o nutně o škodu třetí osoby, ale i o poškození vozidla samotným řidičem, který je zároveň i jeho vlastníkem.⁷

3.3.1 Druhy dopravních nehod

Dopravní nehody lze rozlišit podle základního kritéria, kterým je skutečnost, zda k dopravní nehodě jsou účastníci povinni volat policie nebo ne. Dělicím kritériem je jednak výše škody, existence zranění nebo smrti, případně vznik škody na majetku třetí osoby (bez limitu této škody).⁸

Nedojde-li při dopravní nehodě k usmrcení nebo zranění osoby nebo k hmotné škodě převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí částku 100 000 Kč, jsou účastníci dopravní nehody povinni ohlásit dopravní nehodu policii jen v následujících případech:

- dojde-li ke hmotné škodě na majetku třetí osoby, s výjimkou škody na vozidle, jehož řidič má účast na dopravní nehodě nebo škody na věci přepravované v tomto vozidle;
- dojde-li k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace podle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů;
- účastníci dopravní nehody nemohou sami bez vynaložení nepřiměřeného úsilí zabezpečit obnovení plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

Nevznikne-li povinnost oznámit dopravní nehodu policii, má účastník oprávnění řešit situaci sám přímo na místě dopravní nehody. S účinností od 1. ledna 2009 bylo novelizováno ustanovení § 47 odst. 3 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb., že účastníci dopravní nehody jsou povinni i v případě, kdy nevznikne povinnost oznámit nehodu policii, sepsat společný záznam o dopravní nehodě, který podepíší a neprodleně předají pojistiteli. Tento záznam musí obsahovat identifikaci místa a času dopravní nehody, jejích účastníků a vozidel, její příčiny, průběhu a následků. V současné době neexistuje žádný závazně platný právní předpis, který by nařizoval povinnost vozit předlohu záznamu o dopravní nehodě ve vozidle

⁷ PŘIBYL, P. *Slovník dopravní terminologie*. 2010, s. 41.

⁸ CHMELÍK, J. *Dopravní nehody*. 2009, s. 38.

a forma této předlohy není rovněž v současné době stanovena. Avšak pojišťovny nebo leasingové společnosti tzv. Evropský záznam dopravní nehodě samy přikládají k pojistné smlouvě. Jeho využití zajišťuje usnadnění vyřízení pojistné události s náhradou škody, a proto doporučí řidičům, aby jej vozili v autě s sebou. Formulář je navržen tak, aby v kritické situaci po dopravní nehodě účastníci neopomněli v záznamu uvést důležité skutečnosti stanovené zákonem. Lze jej rovněž nalézt na internetových stránkách Ministerstva dopravy.⁹

3.3.2 Povinnosti v souvislosti s dopravní nehodou

Pokud dojde k dopravní nehodě s usmrcením nebo zraněním osoby nebo s hmotnou škodou převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí částku 100 000 Kč, jsou účastníci dopravní nehody povinni:¹⁰

- neprodleně ohlásit dopravní nehodu policistovi;
- zdržet se jednání, které by bylo na újmu řádného vyšetření dopravní nehody, zejména přemístění vozidel; musí-li se však situace vzniklá dopravní nehodou změnit, zejména je-li to nutné k vyproštění nebo ošetření zraněné osoby nebo k obnovení provozu na pozemních komunikacích, především provozu vozidel hromadné dopravy osob, vyznačit situaci a stopy;
- setrvat na místě dopravní nehody až do příchodu policisty nebo se na toto místo neprodleně vrátit po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo ohlášení dopravní nehody.

Uvedené povinnosti mají účastníci dopravní nehody i v případě, že:¹¹

- dojde ke hmotné škodě na majetku třetí osoby, s výjimkou škody na vozidle, jehož řidič má účast na dopravní nehodě nebo škody na věci přepravované v tomto vozidle;
- dojde k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace podle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů;

⁹ MDCZ. *Záznam o dopravní nehodě*. [online]. [cit. 2017-12-20].

¹⁰ CHMELÍK, J. *Dopravní nehody*. 2009, s. 45.

¹¹ Tamtéž, s. 47.

- účastníci dopravní nehody nemohou sami bez vynaložení nepřiměřeného úsilí zabezpečit obnovení plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

Účastníci dopravní nehody jsou povinni:¹²

- učinit vhodná opatření, aby nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích v místě dopravní nehody; vyžadují-li to okolnosti, jsou oprávněni zastavovat jiná vozidla;
- oznámit dopravní nehodu policii; došlo-li k zranění, poskytnout podle svých schopností první pomoc a k zraněné osobě přivolat poskytovatele zdravotnické záchranné služby;
- označit místo dopravní nehody;
- umožnit obnovení provozu na pozemních komunikacích, zejména provozu vozidel hromadné dopravy osob;
- neprodleně ohlásit policii poškození pozemní komunikace, obecně prospěšného zařízení nebo životního prostředí, pokud k němu při dopravní nehodě došlo;
- prokázat si na požádání navzájem svou totožnost a sdělit údaje o vozidle, které mělo účast na dopravní nehodě.

Řidič, který měl účast na dopravní nehodě, je povinen:

- neprodleně zastavit vozidlo;
- zdržet se požití alkoholického nápoje a užití jiné návykové látky po dopravní nehodě po dobu, do kdy by to bylo na újmu zjištění, zda před jízdou nebo během jízdy požil alkoholický nápoj nebo užil jinou návykovou látku, vždy však do doby příjezdu policisty v případě, že jsou účastníci dopravní nehody povinni ohlásit dopravní nehodu policistovi;
- učinit opatření k zabránění vzniku škody osobám nebo věcem, pokud tato hrozí v důsledku dopravní nehody;
- doložit následující doklady:
 - ✓ řidičský průkaz;
 - ✓ osvědčení o registraci vozidla;

¹² CHMELÍK, J. *Dopravní nehody*. 2009, s. 49.

- ✓ doklad prokazující pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla;
 - ✓ doklad o zdravotní způsobilosti, jde-li o řidiče podle § 87 odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
 - ✓ průkaz profesní způsobilosti řidiče pro příslušnou skupinu vozidel, jde-li o řidiče podle § 6 odst. 9 a 10 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- spolupracovat při zjišťování skutkového stavu.

3.4 Přestupky v dopravě

Prakticky každé porušení pravidel silničního provozu může zakládat odpovědnost za přešupek. Přestupkovou odpovědnost zakládá i porušení ostatních pravidel silničního provozu, které je zahrnuto v přešupku podle § 22 odst. 1 písm. l) přešupkového zákona. U porušení ostatních pravidel silničního provozu může jít i o banality, které lze vyřešit v blokovém řízení domluvou. V praxi se může jednat třeba o nesprávné parkování, jízdu bez bezpečnostních pásů nebo bez rozsvícených světel.¹³ Za tento přešupek je možné uložit ve správním řízení pokutu do 1.500,- Kč do 2.500,- Kč, a v blokovém řízení pokutu do 2.000,- Kč.

3.4.1 Přestupky související s dopravní nehodou

Pokud dojde k dopravní nehodě, závisí způsob potrestání jejího viníka především na závažnosti autonehody. Závažnost dopravní nehody totiž určuje, zda se její viník dopustil přešupku nebo již trestného činu. O přešupek se jedná, pokud dojde k dopravní nehodě:¹⁴

- s ublížením na zdraví – v tomto případě musí jít o zranění, které nedosahuje intenzity vyžadované trestním zákonem. Platí, že řidiči není přičítáno zranění, které způsobil při dopravní nehodě sám sobě. Proto pokud je jediným zraněným při dopravní nehodě a nedošlo k poškození jiného vozidla se škodou nad 100.000,- Kč, nejedná se o přešupek.

¹³ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 15.

¹⁴ CHMELÍK, J. *Dopravní nehody*. 2009, s. 41.

- se škodou převyšující částku 100.000,- Kč – v takovém případě musí jít o škodu způsobenou na vozidle jiném, než je vozidlo viníka dopravní nehody. Proto pokud dojde k dopravní nehodě, které se účastní pouze vozidlo viníka (např. srážka se stromem), není naplněna skutková podstata tohoto přestupku.

Přestupkový zákon neobsahuje zvláštní skutkovou podstatu postihující viníka dopravní nehody, při které nedošlo k ublížení na zdraví jiné osoby, než je řidič vozidla, nebo ke škodě převyšující zřejmě částku 100 tis. Kč na vlastním vozidle. Způsobení takových nehod je sankcionováno jen v rámci postihu za porušení pravidla silničního provozu, které bylo příčinou dopravní nehody.¹⁵

Jednou ze základních povinností účastníka dopravní nehody je zastavení vozidla a poskytnutí pomoci osobám, které ji potřebují. Pokud řidič tuto povinnost nesplní, může se dopustit nejen přestupku, ale i trestného činu. Rozlišení přestupku a trestného činu je dáno opět především závažností dopravní nehody.¹⁶

3.4.2 Právní kvalifikace dopravních nehod

V souvislosti s dopravní nehodou může být uložena pokuta a zákaz činnosti. Za způsobení dopravní nehody, při které dojde k ublížení na zdraví, je možné uložit sankci od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz řízení 12 až 24 měsíců.¹⁷

Způsobení dopravní nehody se škodou převyšující 100 000 Kč na jiném vozidle než vozidle viníka, je ve správním řízení sankcionováno pokutou od 2 500 Kč do 5 000 Kč, a v blokovém řízení pokutou do 1 000 Kč. Kromě pokuty je viníkovi uložen zákaz řízení na jeden až šest měsíců tomu, kdo tento přestupek spáchal v předchozích 12 měsících dvakrát a vícekrát. V takovém případě není možné přestupek projednat v blokovém řízení.

3.5 Další přestupky na úseku dopravy

Tato kapitola se bude věnovat tomu, co to jsou přestupky, tedy ona porušení, za která řidiči hrozí pokuty, body nebo zákaz řízení, a budou v ní nejobvyklejší přestupky popsány,

¹⁵ KUČEROVÁ, H. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a Zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2017, s. 312.

¹⁶ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 115.

¹⁷ Tamtéž, s. 120.

včetně uvedení sankcí za ně. Skutkové podstaty přestupků souvisejících s provozem na pozemních komunikacích upravuje § 125c zákona č. 361/2000 Sb.

3.5.1 Překročení rychlosti

Překročení rychlosti je nejčastějším dopravním přestupkem. Jeho závažnost je určena tím, o kolik byla nejvyšší povolená rychlost překročena, zohledňuje se i to, zda byl rychlostní limit překročen v obci nebo mimo obec. Jednotlivé sankce za překračování nejvyšší dovolené rychlosti jsou nastaveny takto:¹⁸

Za přestupek překročení rychlosti v obci o méně než 20 km/h anebo mimo obec o méně než 30 km/h se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 1 500 až 2 500 Kč;
- pokuta na místě (v blokovém řízení) 1 000 Kč;
- ztráta 2 bodů, ale pouze v případě, kdy jde o překročení do 5 km/h v obci a do 10 km/h mimo obec;
- řidičský průkaz odebrat nelze.

Za překročení rychlosti v obci o více než 20 km/h anebo mimo obec o více než 30 km/h se ukládá sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč;
- pokuta na místě 2 500 Kč;
- započtení 3 bodů;
- odebrání řidičského průkazu na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x).

Pokud řidič překročí rychlost v obci o více než 40 km/h anebo mimo obec o více než 50 km/h je mu uložena sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 5 000 až 10 000 Kč;
- pokutu na místě nelze udělit;
- započtení 5 bodů;
- řidičský průkaz je odebrán na šest měsíců až jeden rok.

¹⁸ SLABÝ, A., ŠKODA, J., VAVERA, F. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. 2017, s. 58.

U všech překročení rychlosti platí, že se od zjištěné rychlosti musí odečíst tolerance měřicího zařízení, tj. u standardních radarů 3 km/h do 100 km/h a 3 % od 100 km/h, a teprve následně je možné přestupek zařadit do příslušné kategorie. Na projednání přestupku v blokovém řízení, kde to zákon umožňuje není právní nárok a záleží jen na policistovi nebo strážníkovi, zda přestupek na místě projedná anebo jej postoupí k vyřízení obecnímu úřadu.¹⁹

3.5.2 Jízda na červenou

Přestupku se dopustí ten, kdo nezastaví vozidlo na signál, který mu přikazuje zastavit vozidlo, nebo na pokyn „Stůj“ daný při řízení nebo usměrňování provozu na pozemních komunikacích osobou k tomu oprávněnou. Toto ustanovení tedy řeší klasický případ jízdy na červenou a případ nezastavení na pokyn policisty, když řídí dopravu. Toto ustanovení se však nevztahuje na porušení zákazu zastavit na „stopce“. Tohoto přestupku se dopustí nejen řidič, který nerespektuje svítící červenou na semaforu, ale také řidič, který nezastaví na pokyn „Stůj“ při řízení provozu policistou a za určitých okolností i hasičem. Za tento závažný přestupek je řidiči uložena sankce:²⁰

- ve správním řízení pokuta 2.500,- Kč až 5.000,- Kč;
- v blokovém řízení je řidiči uložena pokuta do 2.500,- Kč;
- započtení 5 bodů;
- odebrání řidičského průkazu na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x) a v takovém případě nelze projednat přestupek v blokovém řízení.

3.5.3 Nesprávné předjíždění

Přestupku se dopustí ten, kdo předjíždí vozidlo v případech, kdy je to obecnou, místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích zakázáno. Kdy je to zakázáno, upravuje § 17 zákona o provozu na pozemních komunikacích. Uvedenou sankcí může být postihován jen ten případ, kdy se jedná o porušení zákazu

¹⁹ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 352.

²⁰ SLABÝ, A., ŠKODA, J., VAVERA, F. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. 2017, s. 62.

předjíždět stanovené v zákoně nebo jeho prováděcím předpise.²¹ Jde o případy dle ustanovení uvedeného výše a v místě, kdy je na vozovce svislá značka „Zákaz předjíždění“. Avšak přejetí plné čáry nebo dvojitě plné čáry není porušením zákazu předjíždění. Příslušná vyhláška č. 30/2001 Sb., která upravuje podmínky dopravních značek k plné čáře, stanoví následující: „*Podélná čára souvislá*“ (č. V 1a), „*Dvojitá podélná čára souvislá*“ (č. V 1b); *jsou-li značkou č. V 1a nebo značkou č. V 1b odděleny jízdní pruhy s protisměrným provozem, musí řidič jet vpravo od této značky; značku č. V 1a je zakázáno přejíždět nebo ji nákladem přesahovat, pokud to není nutné k objíždění, odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci nebo vjíždění na pozemní komunikaci z místa ležícího mimo pozemní komunikaci.*“

Z uvedeného vyplývá, že danou značku je zakázáno přejíždět, ale nepředstavuje zákaz předjíždění. Přejetí plné čáry tedy samo o sobě není porušením zákazu předjíždění. Ve spojení ale s některou podmínek dle § 17 zákona č. 361/2000 Sb., např. předjíždění v nepřehledném místě nebo v místě, kde je svislá značka Zákaz předjíždění, už o porušení zákazu předjíždění půjde. Samotné přejetí plné čáry ale porušením zákazu předjíždění není. Řidič dále nesmí předjíždět, pokud:²²

- je to zakázáno místním dopravním značením;
- nemá před sebou rozhled na takovou vzdálenost, která je nutná k bezpečnému předjetí;
- se nemůže bezpečně zařadit před vozidlo nebo vozidla, která hodlá předjet;
- by ohrozil nebo omezil protijedoucí řidiče nebo ohrozil jiné účastníky provozu na pozemních komunikacích;
- na přechodu pro chodce a bezprostředně před ním;
- na železničním přejezdu a v těsné blízkosti před ním;
- dává řidič vpředu jedoucího vozidla znamení o změně směru jízdy vlevo a nelze předjet vpravo nebo v dalším volném jízdním pruhu vyznačeném na vozovce v tomtéž směru jízdy;
- na křižovatce a v těsné blízkosti před ní. Tento zákaz neplatí, pokud jde o předjíždění vpravo nebo o předjíždění jízdních kol, mopedů

²¹ SLABÝ, A., ŠKODA, J., VAVERA, F. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. 2017, s. 63.

²² BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 41.

a motocyklů bez postranního vozíku či na hlavní pozemní komunikaci anebo na křižovatce s řízeným provozem.

Za porušení zákazu předjíždění stanoveného v § 17 zákona č. 361/2000 Sb. nebo v místě, kde je svislá dopravní značka „Zákaz předjíždění“, se uloží tyto sankce:²³

- pokuta v řízení před obecním úřadem 5 až 10 tisíc korun;
- pokutu na místě nelze udělit;
- započtení 7 bodů;
- zákaz řízení lze uložit na 6 měsíců až jeden rok.

Za samotné přejetí plné čáry se uloží tyto sankce:²⁴

- pokuta v řízení před obecním úřadem 1 500 až 2 500 Kč;
- pokuta na místě do 2 000 Kč,
- žádné body;
- zákaz řízení nelze uložit.

3.5.4 Nedání přednosti v jízdě

Přestupku se dopustí ten, kdo nedá přednost v jízdě v případech, ve kterých je povinen dát přednost v jízdě. Za tento přestupek je dle zákona možno uložit následující sankce:

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč;
- pokuta na místě ve výši 2 500 Kč;
- započtení 4 bodů;
- odebrání řidičského průkazu na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x) a v takovém případě nelze projednat v blokovém řízení.

²³ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 41.

²⁴ Tamtéž, s. 42.

3.5.5 Vjetí na železniční přejezd

Vjetí na železniční přejezd je považováno za přestupek, pokud v rozporu s § 29 odst. 1 zákona o provozu na pozemních komunikacích dojde k vjetí na železniční přejezd v případech, kdy je to zakázáno. Zakázáno je to v případě:²⁵

- je-li dávana výstraha dvěma červenými střídavě přerušovanými světly signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení;
- je-li dávana výstraha přerušovaným zvukem houkačky nebo zvonku přejezdového zabezpečovacího zařízení;
- sklápějí-li se, jsou-li sklopeny nebo zdvihají-li se závory;
- je-li již vidět nebo slyšet příjíždějící vlak nebo jiné drážní vozidlo nebo je-li slyšet jeho houkání nebo pískání; toto neplatí, svítí-li přerušované bílé světlo signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení;
- dává-li znamení k zastavení vozidla zaměstnanec dráhy kroužením červeným nebo žlutým praporkem a za snížené viditelnosti kroužením červeným světlem;
- nedovoluje-li situace za železničním přejezdem jeho bezpečné přjetí a pokračování v jízdě.

Za tento přestupek se ukládá sankce:²⁶

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč;
- pokuta na místě ve výši 2 500 Kč;
- započtení 7 bodů;
- odebrání řidičského průkazu na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x) a v takovém případě rovněž nelze projednat přestupek v blokovém řízení.

3.5.6 Telefonování za jízdy

Přestupku se dopustí ten, kdo drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení. Jak je patrné, zákon reagoval na původní text, který obsahoval znění, že řidič nesmí v ruce držet telefon. Dnes je již postižitelné i jeho

²⁵ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 118.

²⁶ Tamtéž, s. 119.

držení jinak než rukou, tj. ramenem nebo jakkoli jinak. Navíc se daný zákaz vztahuje i na další zařízení jako MP3 přehrávač, diktafon apod. Navíc je jedno, jestli řidič telefonuje nebo ne, tedy jestli zařízení pouze drží anebo jej v danou chvíli skutečně používá.²⁷

Zákon však nezakazuje samotné telefonování během jízdy, nýbrž pouze držení telefonu (či jiného zařízení). Za jiné záznamové zařízení se přitom dle judikatury Nejvyššího správního soudu považuje např. fotoaparát nebo kamera. Toto ustanovení nelze využít v případě, kdy řidič během jízdy drží v ruce např. GPS navigaci. Řidič by proto měl být potrestán pouze tehdy, pokud je mu prokázáno, že věc, kterou držel, byl skutečně telefon či podobné zařízení. Za jízdy může řidič telefonovat pouze prostřednictvím tzv. hands free. Za tento přestupek se ukládá sankce:²⁸

- pokuta v řízení před obecním úřadem 1 500 až 2 500 Kč;
- pokuta na místě ve výši 1 000 Kč;
- započtení 2 bodů;
- zákaz řízení nelze uložit.

3.5.7 Nedání přednosti chodcům

Přestupku se dopustí ten, kdo neumožní chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejetí vozovky nebo nezastaví vozidlo před přechodem pro chodce v případech, kdy je povinen tak učinit, nebo ohrozí chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou odbočuje, nebo ohrozí chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání. Za tento přestupek se ukládá sankce:²⁹

- pokuta v řízení před obecním úřadem 2 500 až 5 000 Kč;
- pokuta na místě ve výši 2 500 Kč;
- započtení 5 bodů;
- odebrání řidičského průkazu na jeden až šest měsíců, pokud se řidič tohoto přestupku dopustí během 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců opakovaně (tj. nejméně 2x).

²⁷ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 59.

²⁸ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 124.

²⁹ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 68.

3.5.8 Přestupky související s registrační značkou

V praxi se lze setkat se třemi druhy přestupků, které souvisí s registrační značkou vozidla. Prvním z nich je chybějící registrační značka. Pokud řidič řídí motorové vozidlo, kterému chybí registrační značka, tak by správně měl své vozidlo okamžitě odstavit do doby, než mu bude přidělena náhradní značka. Z podstaty věci nelze tento přestupek projednat v blokovém řízení. Následně v přestupkovém řízení by muselo být prokázáno, že řidič věděl, že mu během jízdy upadla registrační značka, a přesto pokračoval v jízdě.³⁰

Za další druh přestupku ve spojitosti s registrační značkou je považována skutečnost, že řidič řídí motorové vozidlo, na kterém je umístěna jiná registrační značka, než byla vozidlu přidělena. A poslední případ, jež bývá nejčastější je, že řidič řídí motorové vozidlo, jehož registrační značka je zakryta, nečitelná nebo upravena či umístěna tak, že je znemožněna nebo podstatně snížena její čitelnost. Avšak i v tomto případě obdobně platí komentář k prvnímu bodu.³¹

V posledních letech došlo k výraznému zpřísnění sankcí za řízení bez registrační značky, resp. s registrační značkou zakrytou, nečitelnou, jinou než přidělenou apod. Dříve za to hrozila prakticky jenom pokuta, ale protože se zakrývání značek stalo velmi rozšířeným trendem, zejména u motorek, došlo ke zpřísnění právní úpravy. Za tyto přestupky je možné uložit sankce:³²

- pokuta ve výši od 5 000 do 10 000 Kč;
- zákaz řízení od 6 do 12 měsíců;
- nelze tento přestupek projednat v blokovém řízení;
- nezapočítávají se žádné body.

3.5.9 Přestupky související s technickým stavem vozidla

Obecně je velmi přísně postihováno řízení vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Takovéto vozidlo definuje Vyhláška 341/2002 Sb. jako vozidlo, které má závady ohrožující bezpečnost silničního provozu.

³⁰ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 129.

³¹ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 46.

³² KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 71.

K uvedeným závadám může patřit, pokud nesvítí potkávací nebo brzdové nebo zadní obrysové světlo alespoň na straně přivrácené do středu vozovky, pokud způsobují světlometry oslnění, pokud má vozidlo prasklé nebo poškozené čelní sklo ve stírané ploše o velikosti větší než 20 mm, pokud je zatemnění čelního skla na propustnost zjevně menší než 75 % nebo zatemnění předního bočního skla na propustnost zjevně menší než 70 %.³³

Dalšími závadami jsou netěsnost nebo neúplnost výfukového potrubí nebo zjevný zásah do tohoto potrubí mající vliv na vnější hluk vozidla, pokud je hloubka dezény hlavních dezénových drážek nebo zářezů menší než 1,6 mm u vozidel všech kategorií a u mopedů menší než 1,0 mm, pokud jsou namontovány pneumatiky různého rozměru na téže nápravě a nejedná se pouze o nouzové dojetí, závady na brzdovém systému, které znemožňují nebo by mohly znemožnit účinně zastavit vozidlo nebo hrubé závady na řídicím ústrojí. To vše jsou příklady, kdy je vozidlo nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích. Všechny tyto závady činí vozidlo provozu nebezpečné a tomu odpovídají i sankce. Za řízení takto technicky nezpůsobilého vozidla tak hrozí sankce:³⁴

- pokuta 5 až 10 tisíc Kč;
- zákaz řízení na šest měsíců až rok;
- nelze projednat v blokovém řízení;
- lze zabránit v pokračování v jízdě;
- započtení 5 bodů.

Pokud by vozidlo bylo nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích méně závažným způsobem, nehrozí zákaz řízení, ale pouze pokuta ve výši 1 500 až 2 500 Kč. Pokud by se takový přestupek projednával na místě v blokovém řízení, je možné za něj uložit pokutu do výše 2 000 Kč. Na druhou stranu samotná jízda s propadlým datem technické kontroly neznamená nutně, že vozidlo trpí některou ze shora uvedených závad. Samozřejmě může, ale nemusí. Proto je sankce za samotnou skutečnost, že řidič nemá technickou prohlídku mnohem nižší, a to pokuta do 2 500 Kč. Pokud tedy bude zastaven řidič s propadlou technickou prohlídkou, může přijít o řidičský průkaz pouze v případě, kdy současně vozidlo vykazuje některou z vad ohrožujících bezpečnost silničního provozu.

³³ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 49.

³⁴ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 208.

3.5.10 Řízení vozidla bez příslušných dokladů

Toto ustanovení se zaměřuje na situace, kdy řidič potřebnými doklady vůbec nedisponuje. Přestupku se proto nedopustí řidič, který tyto doklady při dopravní kontrole u sebe nemá, ale příslušná oprávnění mu byla udělena. Za přestupek bude odpovědný řidič, jenž řídí bez řidičského oprávnění, tzn. řízení v případě, kdy osoba nikdy řidičské oprávnění nezískala. Za takový přestupek hrozí následující sankce:³⁵

- pokuta 25 000 až 50 000 Kč;
- zákaz řízení od 12 do 24 měsíců;
- započtení 4 bodů.

V případě, kdy řidič řídí, přestože mu byl řidičský průkaz zadržen, tedy nebylo ještě pravomocně rozhodnuto o jeho odebrání, jedná se také o přestupek. Za takový přestupek se ukládá sankce:³⁶

- pokuta 5 až 10 tisíc Kč;
- zákaz řízení na šest měsíců až rok;
- započtení 7 bodů.

O přestupek se jedná i v případech:³⁷

- pokud řidič není držitelem platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče – za tento přestupek je možné uložit pokutu od 5.000,- Kč do 10.000,- Kč, zákaz řízení na 6 až 12 měsíců a odebráním 3 trestných bodů;
- pokud řidič nemá platný posudek o zdravotní způsobilosti podle zvláštního právního předpisu – toto jednání je možné sankcionovat pokutou od 5.000,- Kč do 10.000,- Kč, zákazem řízení na 6 až 12 měsíců, za toto jednání není zaznamenán žádný trestný bod;
- pokud pozbyl jako řidič, který je držitelem řidičského průkazu Evropských společenství, řidičského průkazu vydaného cizím státem, mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem, právo k řízení motorového vozidla na území České

³⁵ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 47.

³⁶ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 209.

³⁷ Tamtéž, s. 209.

republiky, tzn. v případě, že orgány České republiky nemohou rozhodnout o odnětí řidičského oprávnění osobě, která je držitelem zahraničního řidičského průkazu. Mohou však takovéto osobě zakázat řízení na území ČR. Pokud by tato osoba takový zákaz nerespektovala, hrozí jí za toto jednání pokuta od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz řízení od 12 do 24 měsíců.

3.5.11 Neoprávněné stání na vyhrazeném parkovišti

Přestupku se dopustí ten, kdo neoprávněně zastaví nebo stojí s vozidlem na parkovišti vyhrazeném pro vozidlo označené znakem O 1, který označuje vozidlo přepravující osobu těžce postiženou nebo těžce pohybově postiženou. Vozidlo smí zastavit a stát na místě vyhrazeném pro parkování vozidel invalidů, pouze pokud toto vozidlo řídí invalida nebo pokud se v tomto vozidle nachází invalidé. Mimo to je možné na místě vyhrazeném pro parkování invalidů zastavit a stát po dobu nejdéle 3 minut, pokud tím nebudou omezeni či ohroženi invalidé nebo jiní účastníci silničního provozu. Pokud řidič nerespektuje tento zákaz, hrozí mu za tento přestupek pokuta ve správním řízení ve výši 5 až 10 000 Kč.³⁸

3.5.12 Zákaz stání nebo zastavení

Porušení zákazu stání nebo zastavení, s výjimkou stání nebo zastavení na vyhrazeném parkovišti pro invalidy, není nijak tvrdě postihovaným přestupkem a nehrozí za něj velké sankce. Mnohem větším rizikem je možnost přiložení botičky a hrazení nákladů na její odstranění anebo odtah a hrazení nákladů za odtah. Obecně za porušení zákazu stání a zastavení lze uložit následující sankce:³⁹

- pokutu ve správním řízení od 1 500 do 2 500 Kč;
- pokutu na místě do 2 000 Kč;
- body ani zákaz řízení uložit nelze.

3.6 Bodový systém

Bodový systém je systém sledování opakovaného páchaní dopravních přestupků zavedený od 1. 7. 2006 a jeho podstatou je přičítání bodů až ke hranici 12 bodů. Jeho princip

³⁸ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 112.

³⁹ Tamtéž, s. 210.

spočívá v tom, že vedle standardních sankcí, jako jsou pokuty, je řidiči za spáchání konkrétního přestupku, který je současně dle přílohy zákona č. 361/2000 Sb. obodován a přičten příslušný počet bodů. Toto administrativní opatření přistupuje jako další druh trestu svého druhu vedle standardních sankcí.⁴⁰

Bodový systém systémem evidence a započítávání jednotlivých porušení pravidel provozu na pozemních komunikacích vede obecní úřad obce s rozšířenou působností podle místa trvalého bydliště řidiče a zaznamenávají se v něm jednotlivá porušení pravidel silničního provozu, u kterých zákon bodové hodnocení stanoví včetně cizinců. Zdaleka ne všechny přestupky jsou však ohodnoceny. Evidovány jsou pouze ty, u kterých to stanoví zákon, což jsou téměř všechna zásadnější porušení pravidel. Nicméně to přesto neznamená, že se za všechny přestupky dávají body. Body se zaznamenají v okamžiku, kdy rozhodnutí o přestupku nabude právní moci, přičemž obecní úřad body zaznamenává do pěti dnů od doručení pravomocného rozhodnutí. Policie a obecní policie mají současně povinnost bez zbytečného odkladu obecnímu úřadu uložení pokuty za přestupek v blokovém řízení, resp. samotné spáchání přestupku, u kterého se ukládají body, oznámit. Pro účely pravidel započítávání bodů platí, že při spáchání více přestupků jedním skutkem se započítává bodové hodnocení pouze pro nejpřísnější z přestupků spáchaných takovým skutkem. To znamená, že pokud pojedou řidič rychle, bude u toho telefonovat, a ještě bude přitom ohrožovat ostatní účastníky silničního provozu nesprávným předjížděním, dostane max. tolik bodů, kolik stanoví tabulka pro nejpřísněji bodovaný. Není tedy možné, aby byly body sečteny. Totéž platí i pro všechny body za přestupky, o kterých se vede společné řízení, které se vede automaticky pro přestupky, které se staly v rozmezí tří měsíců.⁴¹

Za přestupky spáchané v rozmezí tří měsíců lze udělit tedy vždy jen jedny body, a to za nejpřísněji postižitelný z přestupků. Celkový počet bodů byl zákonem stanoven na 12. Jakmile řidič dosáhne 12 bodů, obecní úřad jej obratem vyzve k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu a řidič pozbývá řidičské oprávnění uplynutím 5 dnů od doručení této výzvy obecního úřadu.⁴² To má dalekosáhlé důsledky, neboť řidič nedostane klasické rozhodnutí, v němž mu bude uložen zákaz řízení, nýbrž samotným uplynutím 5 dnů od doručení oznámení o tom, že dosáhl 12 bodů, ztratí řidičské oprávnění.

⁴⁰ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 395.

⁴¹ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 27.

⁴² VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 206.

Kromě řidičského oprávnění a řidičského průkazu, ztrácí také odbornou způsobilost k řízení motorových vozidel, což znamená, že k tomu, aby znovu mohl řídit, jí bude muset znovu nabýt. Nabývání odborné způsobilosti je ovšem možné pouze splněním podmínek podle zákona 247/2000 Sb., to znamená jít zpátky do autoškoly. Jak bylo současně výše uvedeno, po „vybodování“ platí povinnost podrobit se i psychotestům.⁴³

Aby mohly být řidiči přičteny body, musí nejprve proběhnout správní řízení o přestupku nebo trestní řízení o trestném činu, ve kterém řidiči bude pravomocně uložena sankce za přestupek nebo trestný čin, a na základě nabytí právní moci takového rozhodnutí teprve může dojít k přičtení bodů na bodové konto řidiče. Teoreticky tedy je možné, že řidiči hrozí takový počet sankcí za přestupky, ve kterých by mohl získat všech 12 bodů, nicméně dokud věc není pravomocně projednána, žádné body řidiči přičteny nejsou a ani být nemohou.

K formulačním úpravám dochází i v popisu jednotlivých jednání, za která jsou ukládány body tak, aby byly uvedeny do souladu se zněním skutkových podstat přestupků. Zároveň se vypouští z bodového systému některá jednání, za která dle praktických zkušeností není účelné ukládat body, a to neposkytnutí účinné pomoci účastníkem silničního provozu, který není účastníkem dopravní nehody, neoznačení překážky provozu na pozemních komunikacích, kterou řidič způsobil, a překročení maximální doby řízení vozidla nebo nedodržení minimální doby odpočinku nebo nedodržení bezpečnosti přestávky. Na druhou stranu se do výčtu jednání, za která se ukládají body, přidává způsobení dopravní nehody nesplněním nebo porušením povinnosti řidiče a porušení povinnosti dát znamení o změně směru jízdy, oboje ohodnoceno 2 body. Jak již bylo výše uvedeno, do výčtu skutkových podstat přestupků se doplňují jednání, za která se ukládají body, ale která nyní spadají do „souhrnné“ skutkové podstaty (§ 125c odst. 1 písm. k)). Každému přestupku, za který se ukládají body, tak bude odpovídat samostatná skutková podstata, čímž dojde ke zpřehlednění systému tak, aby měl řidič lepší možnost vědět, že za daný přestupek jsou zapisovány body.

⁴³ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2007, s. 35.

3.6.1 Odebrání řidičského oprávnění

Ztratí-li řidič řidičské oprávnění a odbornou způsobilost, může požádat o vrácení řidičského oprávnění teprve po uplynutí jednoho roku od právní moci rozhodnutí, kterým současně dosáhl 12 bodů. Pokud ovšem řidiči byl uložen zákaz řízení a současně dosáhl 12 bodů a trest byl delší než jeden rok, lze požádat o vrácení řidičského průkazu až po uplynutí této delší lhůty. Podmínkou vrácení je prokázání, že se řidič podrobil přezkoušení z odborné způsobilosti, což znamená splnění podmínek ve vztahu k odborné způsobilosti jako v autoškole. Jakmile je řidiči vrácen řidičský průkaz, začíná od začátku s nula body.

V možnosti zadržet řidičský průkaz je upraveno důsledněji než dnes postihovat případy, kdy řidič postrádá základní předpoklady pro řízení, tzn. řízení pod vlivem alkoholu nebo drog, řízení bez řidičského oprávnění, bez profesní způsobilosti či bez povinné lékařské prohlídky. Jedná se pouze o přestupky, za které lze uložit zákaz činnosti v délce nejméně 18 měsíců. Nově je upravena možnost zadržet řidičský průkaz, i pokud ho řidič nemá u sebe. Řidiči se v takovém případě stanoví povinnost jej do 5 dnů odevzdat úřadu, ale již od okamžiku tohoto úkonu je na něj nahlíženo, jako by mu byl řidičský průkaz fakticky zadržen, tzn. nesmí řídit motorové vozidlo. Zamezí se tím zvýhodnění řidiče, který by v okamžiku, kdy by mu měl být řidičský průkaz zadržen, jej neměl u sebe nebo by zapřel, že ho u sebe má. Ke zmírnění tvrdosti institutu zadržení řidičského průkazu je stanovena maximální doba, po kterou může být řidičský průkaz zadržen, a to v délce odpovídající polovině doby, na kterou je za daný přestupek možné uložit zákaz činnosti. Po uplynutí poloviny uloženého zákazu činnosti lze požádat o upuštění od výkonu jeho zbytku, proto se navrhuje stanovit maximální dobu, po kterou může být řidičský průkaz zadržen, právě v této výši. Tím bude zajištěno, že i pokud by řízení o přestupku trvalo dlouhou dobu, zadržení řidičského průkazu nebude delší než zákaz činnosti, který bude nakonec uložen a který bude muset být skutečně vykonán. Doba, na kterou bude možné řidičský průkaz zadržet, bude vždy minimálně 9 měsíců, tedy polovinu z dolní hranice sazby zákazu činnosti u přestupků, u nichž lze zadržet řidičský průkaz.

I nadále zůstala zachována možnost zajistit vozidlo, která se uplatní zejména při nemožnosti zajistit řidičský průkaz, tedy pokud jej řidič nemá u sebe nebo pro případ zjevné neúčelnosti zajištění řidičského průkazu, zejména v případě řidiče z jiného státu, který může ve svém domovském státě nahlásit zajištění průkazu jako ztracený a nechat si vystavit nový.

3.6.2 Odečítání bodů

System bodového hodnocení obsahuje i pravidla pro odečítání bodů. Tato pravidla jsou stanoví, že pokud řidič v průběhu 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců nespáchá žádný přestupek, za který by mu byly uloženy body, odečtou se mu ze stávajícího konta nasbíraných bodů 4 body. Pokud se řidič nedopustí uvedených přestupků ani v průběhu dalších 12 měsíců, odečtou se mu další 4 body. Celkem tedy 8 bodů za 24 měsíců, počítáno od okamžiku, kdy mu naposledy byla uložena sankce za přestupek a kdy současně mu byly započteny body. Pokud se řidič nedopustí přestupků ani v dalším roce, odečte se mu zbytek zbývajících bodů. Lhůty pro odečítání bodů však neběží po dobu, kdy řidič vykonává trest zákazu řízení vozidel, a jednotlivé lhůty pro odečítání bodů se tedy rozběhnou až po vykonání trestu.⁴⁴

Je současně si třeba uvědomit, že body se ukládají vedle pokut a zákazů činnosti, tudíž jedna a táž skutečnost je sankcionována nejen pokutou a zákazem řízení, nýbrž i body. To je hodně přísné zejména tam, kde řidič spáchá větší přestupek, za který např. získá 7 bodů a současně mu bude uložen zákaz řízení. Po dobu zákazu řízení se mu nebudou body odečítat, takže po např. jednom roce zákazu řízení bude mít stále ještě oněch 7 bodů za původní přestupek. Teoreticky se pak může stát, že řidič po skončení zákazu řízení spáchá přestupek ohodnocený 5 body a hned přijde o řidičský průkaz znovu. Body si lze nicméně nechat odečíst i absolvováním zvláštního kurzu, avšak za podmínky, že řidič má maximálně 10 bodů, nemá žádný 6 a 7bodový přestupek a smí si nechat odmazat jednou za rok jen 3 body.

3.7 Tresty za přestupky v dopravě

Okruh možných trestů upravuje zákon o přestupcích v §11. Řidiči lze uložit tyto tresty:⁴⁵

- napomenutí;
- pokuta;
- zákaz činnosti;
- propadnutí věci.

⁴⁴ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 206.

⁴⁵ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 167.

Trest lze uložit samostatně nebo s jiným trestem (např. pokutu a zákaz činnosti zároveň). Napomenutí nelze uložit společně s pokutou.⁴⁶ Při určení druhu trestu a jeho výše se přihlíží k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro stejný skutek postižen v disciplinárním řízení⁴⁷. Toto ustanovení úzce souvisí s hodnocením materiálního znaku přestupku, neboť právě přihlédnutí k místu, kde došlo k přestupku, osobě pachatele, míře zavinění a dalším okolnostem patří mezi určující ukazatele, jak byl právem chráněný zájem porušen nebo ohrožen.⁴⁸

Kromě standardních trestů v podobě pokut, zákazů řízení a započtení bodů, dává zákon možnost využít další opatření, které jsou často využívány a jejichž použití je na místě zejména tam, kde hrozí nebezpečí z prodlení. Mezi takové nástroje patří:⁴⁹

- zadržení řidičského průkazu;
- odtažení motorového vozidla;
- zabavení motorového vozidla;
- vyžádání kauce.

3.7.1 Evidence přestupků v dopravě

Dílčí evidence přestupků v dopravě je vedena na základě zvláštních zákonů. Za dílčí evidenci přestupků svého druhu lze považovat registr řidičů, jehož správcem je obecní úřad obce s rozšířenou působností, resp. centrální registr řidičů spravovaný Ministerstvem dopravy, který je evidencí údajů o řidičích, shromažďovaných z registru řidičů. Registr řidičů, resp. centrální registr řidičů, zahrnuje i evidenci spáchaných přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu již blíže nespécifikuje, v jakém rozsahu, resp. míře detailnosti, mají být údaje o spáchaných přestupcích vedeny). Údaje z registru řidičů, resp. centrálního registru řidičů, jsou na základě písemné žádosti poskytovány orgánům státní správy v rozsahu potřebném k plnění jejich úkolů, soudům, státním zastupitelstvím, orgánům a organizacím, které jsou pověřeny

⁴⁶ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017.* 2017, s. 175

⁴⁷ Tamtéž, s. 176.

⁴⁸ BERAN, T. *Právní rádce pro řidiče.* Brno: CPRESS, 2014, s. 17. ISBN 9788026402602.

⁴⁹ BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě.* 2007, s. 31.

zvláštními předpisy k práci s těmito údaji, například pojišťovně ke zjištění údajů o řidiči, který byl účastníkem dopravní nehody nebo takovou nehodu zavinil, orgánům činným v trestním řízení, obcím v rozsahu potřebném pro jejich činnost, fyzickým osobám, pokud jde o údaje o nich vedené, a jiným fyzickým nebo právnickým osobám na základě písemného souhlasu osoby, o jejíž údaje fyzická nebo právnická osoba žádá, ověřeného příslušným orgánem.

4 Vlastní práce

Jednotlivá porušení pravidel silničního provozu jsou projednávána buď ve správním nebo trestním řízení, a to podle stupně své závažnosti. Závažnější porušení jsou projednávána v trestním řízení před soudem a lze je potrestat i odnětím svobody. Oproti tomu méně závažnější porušení jsou projednávána jako přestupky ve správním řízení před obecními úřady s rozšířenou působností, případně blokově Policií České republiky nebo městskou policií. Tresty jsou mírnější, nelze v nich uložit odnětí svobody a nejpřísnější trest představuje uložení zákazu řízení motorových vozidel.

Větší část přestupků v souvislosti s porušením pravidel silničního provozu je projednávána ve správním řízení. Zákon o přestupcích rozeznává tři základní druhy řízení, který jsou blokové, příkazní a standardní nezkrácené správní řízení. Jednotlivá řízení se liší zejména rychlostí projednávání přestupku, možnostmi opravných prostředků, tím, kdo je věc oprávněn řešit a také výší pokut. Správní trest lze uložit samostatně nebo spolu s jinými správními tresty, ale napomenutí nelze uložit spolu s pokutou.

Řízení o každém přestupku se zahajuje vždy z moci úřední. Řízení o přestupku je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení. Společné řízení s více obviněnými je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení všem podezřelým z přestupku. Zákon o silničním provozu stanoví v případě přestupku podle § 125c odst. 1 písm. h), nutné získání souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku k zahájení řízení nebo k pokračování. Řízení se však zahajuje z moci úřední. Pokud by osob přímo postižených spácháním vybraného přestupku bylo více, postačil by k zahájení řízení souhlas pouze jedné z nich. O právu udělit souhlas se zahájením řízení musí správní orgán osobu přímo postiženou spácháním přestupku poučit.

Orgán policie učiní nezbytná šetření ke zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupku a k zajištění důkazních prostředků nezbytných pro pozdější dokazování před správním orgánem, nasvědčují-li okolnosti tomu, že byl spáchán přestupek podle zákona o silničním provozu.

4.1 Odpovědnost za přestupky a řízení o přestupku

Podle právní úpravy platné do 30. 6. 2017 byly přestupky postihovány především podle zákona č. 200/1990 Sb., který byl v zásadě úplnou kodifikací obecné části přestupkového práva. Skutkové podstaty přestupků, včetně sankcí za ně, jsou dále obsaženy ve značném množství jiných zákonů. Vedle odpovědnosti za přestupky existovala dříve také odpovědnost za tzv. jiné správní delikty, tj. správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob, případně také za správní delikty právnických osob, které ale postrádaly obecnou právní úpravu podmínek odpovědnosti. To znamená, že pro ně neexistoval žádný právní předpis, který by upravoval tyto podmínky tak, jako je tomu u přestupků. Podmínky odpovědnosti za tyto správní delikty byly tak často jen nahodile a odlišně upraveny ve více než 250 zákonech. Stávající právní úprava správních deliktů vykazovala i deficity v procesní rovině. Zatímco projednávání přestupků bylo řízeno podle dnes již zrušeného zákona o přestupcích (zákon č. 200/1990 Sb.) se subsidiárním použitím správního řádu, jiné správní delikty byly naopak projednávány výlučně podle správního řádu s případnými odchylkami uvedenými v zákonech upravujících skutkové podstaty jiných správních deliktů, přičemž tyto odchylky zdaleka nepostihovaly zvláštnosti řízení o správních deliktech. To vedlo v praxi často k tomu, že v řízeních o jiných správních deliktech byly aplikovány instituty a zásady, které právní úprava těchto deliktů neznala a jejich použití se potom sporně dovozovalo pomocí analogie zákona o přestupcích, trestního zákoníku a rovněž i zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, anebo teorie trestního práva hmotného, popřípadě je upravovala četná judikatura v oblasti správního práva. Situace, kdy se chybějící hmotněprávní instituty u jiných správních deliktů řešily pomocí analogie, způsobovala v praxi problémy při aplikaci jednotlivých skutkových podstat jiných správních deliktů.

4.1.1 Nová právní úprava odpovědnosti za přestupky od 1. 7. 2017

Vzhledem k tomu, že stávající právní úprava odpovědnosti o přestupcích vykazovala výše uvedené rozpory, bylo nutné hledat nové komplexní řešení úpravy správního trestání. Z tohoto důvodu byla v roce 1998 zřízena Komise pro reformu správního řízení a správního trestání, jež byla poradním orgánem Ministerstva vnitra, a která měla za úkol najít řešení zásadních nedostatků stávající právní úpravy správního trestání. Komise se mimo jiné zabývala rovněž i odpovědností právnických osob a podnikajících fyzických osob za přestupek. Koncem roku

2001 byl vládě předložen návrh věcného záměru zákona o správním trestání a koncepce reformy správního trestání byla následně schválena usnesením vlády č. 162 v únoru 2002. Ministerstvem vnitra byly připraveny „Zásady právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy“, které schválila Legislativní rada vlády a jež měly být důsledně promítnuty do návrhu nového zákona týkajícího se odpovědnosti za přestupky či jiné správní delikty či do změn již existujících zákonů. Byly jimi následující zásady:⁵⁰

- Výslovné vymezení subjektu správního deliktu.
- Stanovení pro typově shodné skutkové podstaty stejně přísných sankcí.
- Přesné a určité vymezení objektivní stránky správního deliktu.
- Vyvarování se uvádět ve skutkových podstatách správních deliktů právnických osob znaky implikující zavinění, resp. uvádět liberační důvody.
- Stanovení stejné úrovně odpovědnosti pro podnikající fyzickou osoby jakož i pro právnickou osobu.
- Vymezení podmínek pro postih při opakovaném porušení povinnosti.
- Úprava obecné odpovědnosti právnických osob, příslušnosti správních úřadů k projednání správního deliktu a rozpočtového určení příjmů plynoucích z pokut.

Na základě těchto zásad připravilo v roce 2004 Ministerstvo vnitra návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který byl snahou o odstranění roztržičnosti, nejednotnosti a komplikovanosti právní úpravy správního trestání. Další projednávání návrhu zákona Legislativní rada vlády zastavila. Věcný záměr dnes již účinného zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich navázal právě na tyto projekty, který byl schválen dne 3.4.2013 usnesením vlády č. 229. Reakcí na uvedené problémy bylo předložení a přijetí zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který nabyl účinnosti od 1. 7. 2017 a za jehož stěžejní přínos lze považovat především sjednocení právní úpravy odpovědnosti za správní delikty fyzických osob, právnických a podnikajících fyzických osob do jednoho právního předpisu, dále vytvoření jednotného pojmu přestupek zahrnujícího správní delikty, úpravu jednotného řízení o přestupku a vymezení subjektivní odpovědnosti fyzické osoby a objektivní odpovědnosti právnické osoby s možností se jí při prokázání zákonem stanoveného liberačního důvodu zprostit.

⁵⁰ MVCR. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, včetně důvodové zprávy*. 2016.

Zákon obsahuje celkem 114 ustanovení, která jsou uspořádána do čtyř, v porovnání s dosavadním přestupkovým zákonem, obsahově odlišných částí, přičemž první část obsažená v § 1 - § 4 tvoří obecná ustanovení, které doplňuje předchozí zákon o přestupcích o chybějící ustanovení, kterým vymezuje předmět úpravy této normy a dále zásadním způsobem rozšiřuje ustanovení o časové, územní a osobní působnosti zákona.

Část druhá v rozsahu § 5 - § 59 vytváří základy odpovědnosti za přestupek, které zahrnují společná ustanovení, odpovědnost fyzických osob, odpovědnost právnických osob, odpovědnost podnikajících fyzických osob, okolnosti vylučující protiprávnost, zánik odpovědnosti a odpovědnost právního nástupce, správní tresty, ochranná opatření a oblast mladiství. Oproti předchozí právní úpravě je zcela přepracována. Dřívější zvláštní část nyní uvádí skutkové podstaty přestupků a upravuje základy odpovědnosti za přestupek s řadou zcela nových procesních ustanovení.

Část třetí v rámci § 60 - § 102 pojednává konkrétně o řízení o přestupcích, přičemž zahrnuje oblasti příslušnosti, právního styku s cizinou, oblast doručování, účastníky řízení, další osoby a OSPOD a v neposlední řadě upřesňuje postup před zahájením řízení, postup v řízení včetně zvláštních druhů řízení, rozhodnutí o přestupku, náklady řízení, řízení o odvolání a zvláštní postupy po právní moci rozhodnutí. Nově tak obsahuje řadu institutů, například práva poškozeného na náhradu škody, práva účastníků klást otázky svědkům a znalcům, ukládání napomenutí a pokuty příkazem na místě nebo zvláštní postupy pro právní moci rozhodnutí o přestupku.

Ve čtvrté části v rámci vymezení § 103 - § 114 jsou již nově podstatně přepracované a doplněné oblasti týkající se společných, přechodných a závěrečných ustanovení, včetně obsahově rozsáhlého derogačního ustanovení v rámci § 113 a dále zavádí povinnost související s evidencí přestupků, přehledem přestupků či požadavků na vzdělání.

4.1.2 Skutková podstata odpovědnosti za přestupek

„Odpovědností za správní delikt (správně právní, administrativně právní odpovědností) se zpravidla rozumí odpovědnostní vztah mezi pachatelem a subjektem veřejné správy (státem, obcí, krajem, jinou veřejnoprávní korporací, osobou veřejného práva) reprezentovaným správním orgánem, jehož obsahem je právo, resp. povinnost

*správního orgánu uložit za správní delikt správní trest nebo ochranné opatření a povinnost pachatele strpět uložení správního trestu (ochranného opatření) a splnit jej.*⁵¹

Přestupkem tak je jednání protiprávní, tedy nedovolené, které je zároveň trestné. Zároveň platí, že pokud je nějaké jednání povolené či dokonce příkázané, nemůže se jednat o správní delikt, resp. o přestupek.⁵² Ve druhé části zákona vymezující základy odpovědnosti za přestupek je definován přestupek podle § 5 v materiálně formálním pojetí jako společensky škodlivý, protiprávní, zákonem výslovně označen za přestupek, se znaky stanovenými zákonem, a v němž nejde o trestný čin.⁵³

Odpovědnost fyzické osoby je dána pachatelem starším 15 let, přičetným a subjektivní stránkou přestupku, kterou je jeho zavinění z úmysl či nedbalosti. Jde o odpovědnost subjektivní, přičemž pachatelem je fyzická osoba, pokud svým zaviněným jednáním naplnila znaky přestupku nebo jeho pokusu, je-li trestný. Odpovědná je i v případě, kdy ke spáchání využila jinou fyzickou osobu, která za přestupek nelze být odpovědná nebo v případě, kdy využila právnické osoby, která není za přestupek odpovědná. Z důvodu naplnění zásady nového zákona o odpovědnosti, kterou bylo i výslovné vymezení subjektu správního deliktu, potom zákon o odpovědnosti za přestupky nově také definuje organizátora, návodce a pomocníka, a to v případě takového úmyslného jednání. Rovněž spolupachatelství je nově vymezeno v rámci § 11, které se tímto výslovně upravuje z toho důvodu, že přestupek, který byl spáchán úmyslným společným jednáním dvou nebo více osob, je pro společnost škodlivější než stejný přestupek spáchaný jediným pachatelem. O společné jednání jde i v případě, když každý ze spolupachatelů naplnil svým jednáním, byť jen některý ze znaků skutkové podstaty přestupku. Z hlediska odpovědnosti za přestupek zároveň platí, že každý ze spolupachatelů odpovídá, jako by přestupek spáchal sám.

U fyzických osob je k odpovědnosti za přestupek vyžadováno zavinění, přičemž postačuje pouhá nedbalost, pokud není stanoveno jinak. Obdobným způsobem jako v původním zákoně o přestupcích a v trestním zákoníku nese v sobě zákon o odpovědnosti za přestupky i přímý či nepřímý úmysl vědomou a nevědomou nedbalost. Blíže je specifikován skutkový omyl či právní. Odpovědnost fyzické osoby je i podle nové

⁵¹ PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 2013, s. 17.

⁵² Tamtéž, s. 335.

⁵³ Ministerstvo vnitra. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 2017, s. 35.

právní úpravy vázána na dosažení stejné věkové hranice, jako tomu bylo u předešlého přestupkového zákona, i když v této souvislosti probíhala diskuze, zda tuto hranici neprolomit. Nicméně zákonodárci nakonec dospěli k závěru, že izolované snížení věkové hranice pouze v přestupkovém právu by bylo nekonceptní, protože by vznikla nerovnost mezi přestupkovou a trestně-právní odpovědností, která je tradičně vázána na dosažení 15. roku věku. Tudíž i podle nové právní úpravy nadále platí, že za přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku. Nová právní úprava odpovědnosti pachatele za přestupek je založena na presumpci přičetnosti, kdy je přičetnost předpokládána, ale nepřičetnost se musí dokazovat, takže zákon ve svém ustanovení § 19 stanovuje, v jakých případech je přičetnost vyloučena. Za přestupek však není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat.⁵⁴

Odpovědnost právnické osoby je stanovena podle koncepce objektivní odpovědnosti právnické osoby podle původní neodvozené odpovědnosti za přestupek bez ohledu na zavinění. Hlavní rozdíl oproti trestní odpovědnosti právnické osoby dle z. č. 418/2011 Sb. (§ 8 odst. 2), kde se odvozuje zavinění právnické osoby od zaviněného jednání fyzické osoby přičitatelného právnické osobě. Dále podle koncepce přičitatelnosti, kdy skutkovou podstatu přestupku právnické osoby fakticky naplní svým jednáním fyzická osoba, jejíž jednání se přičítá právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v souvislosti s činností právnické osoby nebo pokud je to ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu. Taxativní výčet fyzických osob, které se pro účely posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považují za osoby, jejichž jednání je přičitatelné právnické osobě je dán tím, že odpovědnost za přestupek není podmíněna zjištěním těchto konkrétních fyzických osob, takže správní orgán je ani nemusí zjišťovat pokud „*je-li ze zjištěných skutečností zřejmé, že k jednání zakládajícímu odpovědnost právnické osoby za přestupek došlo při činnosti právnické osoby*” (§ 20 odst. 6) a rovněž existencí souběžného postihu fyzické a právnické osoby. Ke zproštění odpovědnosti za přestupek může dojít jednak z liberačního důvodu, kdy právnická osoba prokáže vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila nebo s vyloučením liberace kvůli nedostatečné kontrole nad fyzickou osobou dle § 20 odst. 2, neprovedení nezbytných opatření k zamezení nebo

⁵⁴ PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 2013, s. 19.

odvrácení přestupku. Odpovědnost přechází na právní nástupce (§ 33) nebo pokud je více právních nástupců tak potom odpovídá každý z nich.⁵⁵

Odpovědnost podnikající fyzické osoby je vymezena podle koncepce odpovědnosti obdobné jako u právnické osoby, avšak se stanovenými výjimkami, kterými jsou naplnění znaků přestupku při podnikání nebo v přímé souvislosti s ním či porušení povinnosti uložené podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě. Skutkovou podstatu přestupku právnické osoby naplní svým jednáním sama podnikající fyzická osoba nebo fyzická osoba, jejíž jednání se přičítá podnikající fyzické osobě. Pokud přestane být podnikatelem, odpovědnost podnikající fyzické osoby nezaniká, ale odpovědnost přechází na právního nástupce, a to i v případě smrti. Odpovědnost právního nástupce tak vzniká jednak přechodem odpovědnosti právnické osoby na jejího právního nástupce nebo přechodem odpovědnosti podnikající fyzické osoby v případě její smrti na osobu, která pokračuje v její podnikatelské činnosti. Odpovědnost za přestupek zaniká pouze pokud nastane některý zákonem vymezený důvod, jako je uplynutí promlčecí doby, smrt fyzické osoby, zánik právnické osoby, pokud nemá právního nástupce nebo vyhlášením amnestie. Následkem těchto zákonných důvodů je potom odložení věci nebo zastavení řízení. Avšak v případě spolupachatelů je nutné zánik odpovědnosti posuzovat individuálně. V případě prohlášení člověka za mrtvého určí soud v rozhodnutí den, který platí za den smrti a v případě podnikající fyzické osoby odpovědnost za přestupek zanikne pouze tehdy, nemá-li právního nástupce. Právnická osoba zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku, pokud je v něm zapsaná, jinak skončením likvidace. V případě zániku právnické osoby s právním nástupcem dochází k přechodu odpovědnosti za přestupek na právního nástupce, přičemž každý z právních nástupců pak odpovídá za přestupek, jako by ho spáchal sám (viz § 37 písm. h). Pokud zanikne právnická osoba až po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku, kterým byla právnické osobě uložena pokuta, přechází na právního nástupce i povinnost uhradit pokutu (viz § 102).⁵⁶

4.2 Druhy správních trestů

Zákon č. 250/2016 Sb. v § 35 upravuje následující druhy správních trestů:⁵⁷

- napomenutí;

⁵⁵ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 198.

⁵⁶ PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 2013, s. 85-87.

⁵⁷ Ministerstvo vnitra. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 2018, s. 30.

- pokuta;
- zákaz činnosti;
- propadnutí věci nebo náhradní hodnoty;
- zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

Nejdůležitější změnou je skutečnost, že termínu „*sankce*“ byl nahrazen pojmem „*správní trest*“. Správní trest lze uložit samostatně nebo spolu s jinými správními tresty, avšak napomenutí nelze uložit spolu s pokutou. Není ani nijak upraven zákaz pobytu. Dále existují nově i omezující opatření (viz § 52) spočívající v zákazu navštěvovat veřejně přístupná místa, povinnosti zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob, podrobení se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování. Tato opatření lze uložit s účinky také i mimo správní obvod správního orgánu, který je ukládá, avšak lze je uložit jen pokud tak dovoluje zákon a musí být přiměřené povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele, a to nejdéle na dobu jednoho roku. Zcela novým správním trestem se stává zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Nově lze také trest zákazu činnosti uložit také právnickým nebo podnikajícím fyzickým osobám a možnost sankce propadnutí věci byla nepřímo rozšířena o sankci propadnutí náhradní hodnoty. Pokuta jako nejtypičtější a nejfrekventovanější správní trest, který lze za přestupek uložit, se výslovně ukládá v rozpětí stanoveném zákonem, a pokud by takto legislativním nedopatřením výjimečně stanovena nebyl, potom se z důvodu právní jistoty a předvídatelnosti práva stanoví její obecná výše.

4.2.1 Napomenutí

Napomenutí je možné uložit za jakýkoliv přestupek, pokud to výslovně zákon nevylučuje. Napomenutí představuje správní trest, který lze uložit pouze v rozhodnutí o přestupku, či příkazem na místě. Zákon o odpovědnosti za přestupky však nepočítá s tím, že by se pachateli přestupku vydával příkazový blok. Napomenutí se provede tak, že správní orgán osobu, která byla uznána vinnou a které byl uložen správní trest napomenutí, výslovně upozorní na to, jaké správní tresty jí hrozí, pokud se bude i v budoucnu dopouštět podobného jednání, zejména ji upozorní na možnost uložení pokuty, včetně výše, do jaké může být uložena.⁵⁸

⁵⁸ Ministerstvo vnitra. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 2018, s. 30

4.2.2 Pokuta

Pokutu je možné uložit pouze za přešupek, za který ji lze uložit jen podle zvláštního zákona a pokud zvláštní zákon nestanovuje výši pokuty, lze uložit pokutu ve výši nepřesahující 1 tis. Kč. Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přešupku nabylo právní moci, pokud správní orgán nebo zvláštní zákon nestanoví lhůtu jinou.

Zvláštní zákon může stanovit jak horní hranici sazby pokuty, tak určit dolní hranici sazby pokuty, tj. minimální výši pokuty, která by měla být za přešupek uložena. Je-li zákonem stanovena dolní hranice sazby pokuty, lze využít pro zmírnění tvrdosti zákona v konkrétním případě institut mimořádného snížení výměry pokuty.⁵⁹

4.2.3 Zákaz činnosti

Zákaz činnosti je upraven v ustanovení § 47 a lze jej uložit pouze za přešupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon, pokud zvláštní zákon nestanovuje délku zákazu činnosti, lze jej uložit nejdéle na 3 roky. Zakázat lze pouze činnost, ke které je třeba veřejnoprávního oprávnění nebo kterou pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru. Není možné zakázat činnost, jejíž výkon zákon ukládá. Zakázat lze pouze takovou činnost, v jejíž souvislosti se pachatel dopustil přešupku. Do doby zákazu činnosti se započítává doba, po kterou pachatel na základě úředního opatření učiněného v souvislosti s projednávaným přešupkem již nesměl tuto činnost vykonávat. Od výkonu zbytku tohoto správního trestu lze novým rozhodnutím upustit, pokud uplynula polovina doby, na niž byl uložen zákaz činnosti nebo pachatel prokáže způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že jeho další výkon není potřebný, a také v případě, že byla spolu se zákazem činnosti uložena pokuta, pachatel prokáže, že pokutu nebo její zbylou část uhradil, anebo jestliže bylo rozhodnuto o rozložení úhrady pokuty na splátky nebo o odložení splatnosti pokuty.⁶⁰

4.2.4 Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty

Propadnutí věci je upraveno v ustanovení § 48 a § 49 je možné jej uložit za jakýkoliv přešupek, není-li to zákonem výslovně vyloučeno. V některých zákonech může být uložení tohoto správního trestu obligatorní, například v případě, že se jedná o přešupek spáchaný držení zakázaných zbraní. Předmětem propadnutí věci může být pouze věc náležející

⁵⁹ Ministerstvo vnitra. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich*. 2018, s. 30-31.

⁶⁰ Tamtéž, s. 31.

pachateli, a to která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena, dále kterou pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj, nebo kterou pachatel, byť i jen zčásti, nabyl za věc uvedenou jako odměnu, pokud hodnota věci není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná. Propadnutí věci však nelze uložit, pokud je hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Ale pokud to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží. Týká se to třeba zbraní, jedů, výbušnin či omamných a psychotropních látek. Jestliže pachatel zmaří uložení propadnutí věci, může mu být uloženo propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Vlastníkem propadlé věci nebo náhradní hodnoty se stává stát.⁶¹

4.2.5 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

V ustanovení § 50 přestupkového zákona přibyl nový druh správního trestu, kterým je zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Jedná se o nově zakotvený druh správního trestu, který však lze uložit jen pokud to stanovuje zákon. Správní trest zveřejnění rozhodnutí lze uložit pouze právnické a podnikající fyzické osobě. Správní trest zveřejnění rozhodnutí spočívá v tom, že se výroková část rozhodnutí zveřejní na úřední desce správního orgánu a na náklady pachatele ve sdělovacím prostředku, který správní orgán určí například v tisku, televizi, rozhlase, na webových stránkách obce či Obchodním věstníku. Správní orgán v rozhodnutí určí lhůtu, ve které musí ke zveřejnění dojít. Ta však nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců od právní moci rozhodnutí, přičemž v této lhůtě je nutné zajistit zveřejnění na úřední desce orgánu a ve sdělovacím prostředku. Na úřední desce správního orgánu přitom musí být výroková část rozhodnutí zveřejněna po dobu nejméně 15 dnů a nejdéle po dobu 2 měsíců. Zveřejněné rozhodnutí o přestupku nesmí obsahovat údaje umožňující identifikaci jiné osoby než pachatele. Stejným způsobem se zveřejní i rozhodnutí, kterým bylo zrušeno pravomocné rozhodnutí, kterým byl správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku uložen. Exekuce rozhodnutí, jímž byl uložen tento správní trest, bude probíhat náhradním výkonem nebo opakovaným ukládáním donucovacích pokut podle správního řádu.⁶²

⁶¹ Ministerstvo vnitra. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 2018, s. 31-32.

⁶² KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 159.

4.2.6 Příkazní řízení

Právní úprava příkazního řízení navazuje na § 150 správního řádu a rozlišuje příkaz, proti němuž lze podat odpor, a příkaz na místě, který nabývá právní moci podpisem obviněného. Příkazem lze uložit správní trest napomenutí, pokuty, zákazu činnosti, nebo propadnutí věci nebo náhradní hodnoty. Avšak nejde tímto uložit trest zveřejněním. Z obecné úpravy neplyne omezení pro výměru správních trestů při rozhodování příkazem, proto se vychází z výměry ve zvláštním zákoně, která se uplatňuje při rozhodování v nezkráceném řízení, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.⁶³

Příkazem podle § 90 lze pouze uložit správní trest, nikoliv od něj upustit, respektive rozhodnout o účasti na amnestii nebo zrušit výrok o podmíněném upuštění od uložení správního trestu. Důvody pro vydání nového rozhodnutí upravené v § 99 odst. 2 a 3 nejsou uložení povinnosti. Proti příkazu lze podat odpor ve lhůtě osmi dnů ode dne jeho oznámení. Po podání odporu platí zákaz reformace in peius neboli zákaz změny k horšímu. Avšak zákonná úprava v rámci správního trestání určité průlomové do zákazu přece jen umožňuje. Jde o případy, kdy je shledán rozpor napadeného rozhodnutí s právními předpisy nebo veřejným zájmem, například uložení pokuty pod zákonnou sazbou. Příkazem ale nelze rozhodnout při řízení zahájeném se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku, či v řízení o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení, nebo má-li být uložen správní trest mladistvému, kromě správního trestu pokuty ukládaného příkazem na místě, nebo osobě s omezenou svéprávností. Přestupek podle zákona č. 250/2016 Sb. lze projednat příkazem i pokud nevznikla škoda či nedošlo k bezdůvodnému obohacení, pokud potenciální poškozený neprojeví zájem o uplatnění svého nároku. Omezení se tedy uplatní pouze v případě, pokud nárok na náhradu škody nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení je uplatněn.⁶⁴

Příkaz na místě podle § 91 a § 92 nahrazuje dosavadní blokové řízení. Příkazem na místě lze uložit správní trest pouze napomenutí nebo pokutu nejvýše 10 tis. Kč a mladistvému obviněnému potom maximálně do výše 2,5 tis. Kč, není-li mladistvý podnikající fyzickou osobou. Mladistvému obviněnému nelze příkazem na místě uložit napomenutí. Příkazem na místě nelze rozhodnout, že se od uložení správního trestu pouští.

⁶³ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 2016, s. 56.

⁶⁴ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 165.

Příkazem na místě lze uložit rovněž i záruku za splnění povinnosti. Příkazem na místě lze rozhodnout, jestliže obviněný nebo osoba jednající za obviněného, který je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Příkazový blok se však vydává jenom tehdy, pokud je příkazem na místě ukládána pokuta nebo peněžitá záruka tedy nikoliv napomenutí. Dříve používané pokutové bloky nahradily příkazové bloky, jenž ale i nadále vydává Ministerstvo financí a kdy jen tyto bloky vydané Ministerstvem financí lze použít. Příkazem na místě může o přestupku rozhodnout vždy správní orgán příslušný k rozhodování o přestupku, avšak pokud nestanovuje zvláštní zákon, že o přestupku nelze takto rozhodnout. V případech stanovených zákonem mohou příkazem na místě rozhodnout i jiné orgány, zejména orgán Policie České republiky nebo strážník obecní policie. Působností obce ve spojení „přestupek, jehož projednávání je v působnosti obce“ se rozumí působnost svěřená všem obcím, nikoliv působnost, kterou zákon svěřuje pouze obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Jde tedy především o projednávání přestupků uvedených v § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., a dále o projednávání přestupků upravených ve zvláštních zákonech, u kterých zákon stanoví, že k jejich projednání je příslušný obecní úřad nebo obec.⁶⁵

Osobou projednávající přestupek na místě se rozumí osoba, která na základě vnitřního předpisu správního orgánu nebo pověření vedoucím správního orgánu rozhoduje o přestupku při splnění zákonem stanovených podmínek pouze příkazem, a nikoli v klasickém správním řízení včetně odvolacího řízení. Takovou osobou je především příslušník Policie České republiky, strážník obecní policie nebo oprávněná úřední osoba provádějící kontrolu na místě, popřípadě oprávněná úřední osoba zařazená v obecním úřadě a působící například u tzv. přepážky.⁶⁶

Správní orgán, resp. oprávněná úřední osoba ve smyslu ustanovení § 111 odst. 1 věty první zákona č. 250/2016 Sb., může rozhodnout o přestupku příkazem na místě tehdy, pokud obviněný nebo osoba jednající za obviněného, který je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, souhlasí se zjištěným stavem věci, správní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Příkazem na místě lze v takovém případě uložit

⁶⁵ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 170.

⁶⁶ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. Praha: C.H. Beck. 2016, s. 58.

pokutu nejvýše 10 tis. Kč. Mladistvému obviněnému lze příkazem na místě uložit pokutu nejvýše 2,5 tis. Kč, avšak toto neplatí, pokud je mladistvý podnikající fyzickou osobou. Pokud je příkazem na místě uložena pokuta nebo peněžitá záruka za splnění povinnosti, musí obviněný obdržet příkazový blok. Podpisem příkazového bloku obviněným se příkaz na místě stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.⁶⁷

V případě napomenutí se nevydává příkazový blok a vydá se příkaz na místě podle § 150 odst. 5 správního řádu i když i napomenutí lze považovat za druh nepeněžitě povinnosti, tedy povinnosti napomenutí za splnění podmínek podle § 91 odst. 1 věty první zákona č. 250/2016 Sb., strpět. Pokud je příkazem na místě uloženo jiné nepeněžitě plnění, postupuje se rovněž podle § 150 odst. 5 správního řádu.

V případech, kdy se jedná o bagatelní jednání, které nedosahuje dostatečné míry společenské škodlivosti podle § 5 lze věc i nadále vyřídit neformálně, což znamená, že nebude činěn žádný formální úkon ve smyslu zákona o odpovědnosti, ale podle okolností může být učiněn faktický pokyn podle zvláštních právních předpisů. U závažnějšího jednání, které již naplňuje všechny znaky přestupku, ale u něhož by uložení pokuty bylo nepřiměřené, lze potrestat uložení napomenutí. V případě, kdy je z opisu z evidence přestupků zjištěno, že se jedná o opakovaně spáchaný přestupek a zároveň byly splněny zákonné podmínky pro jeho projednání příkazem na místě, orgán příslušný k rozhodování příkazem na místě uloží pokutu ve výši do 10 tis. Kč, u mladistvého do 2,5 tis. Kč, nestanoví-li zvláštní zákon jinou sazbu pokuty. V případě, že nelze uložit odpovídající správní trest příkazem na místě, je oznámen přestupek příslušnému správnímu orgánu, aby uložil odpovídající správní trest v řízení o přestupku.⁶⁸

Rozhodnutí o přestupku lze zveřejnit až po nabytí právní moci. Zveřejňuje se výroková část rozhodnutí o přestupku. Výroková část rozhodnutí, kterým se ukládá tento správní trest, obsahuje lhůtu, během níž se rozhodnutí zveřejní. Tato lhůta nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců a počíná běžet dnem nabytí právní moci rozhodnutí.⁶⁹

⁶⁷ KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. 2017, s. 171.

⁶⁸ Ministerstvo vnitra. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 2018, s. 56-57.

⁶⁹ Ministerstvo vnitra. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 2018, s. 56-57.

4.3 Přestupky v dopravě

Přestupky v dopravě upravuje zákon 111/1994 Sb., o silniční dopravě v současném znění 307/2017 Sb., jenž řeší provozování silniční dopravy prováděné pro vlastní a cizí potřeby za účelem podnikání, jakož i práva a povinnosti právnických a fyzických osob s tím spojené a pravomoc a působnost orgánů státní správy na tomto úseku. Přestupky fyzických osob v dopravě oproti tomu řeší zákon 361/2000 Sb., o silničním provozu konkrétně usnesení v rámci § 125c. Za přestupek je možné uložit pokutu a rovněž v uvedených případech i zákaz činnosti. Výše pokuty může činit od 2,5 tis. Kč do 50 tis. Kč, záleží, o jaký druh přestupku se jedná. Lze uložit pokutu ve výši:⁷⁰

- od 25 tis. Kč do 50 tis. Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c), d), e) bodů 1 a 5, a písm. h);
- od 10 tis. Kč do 20 tis. Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) bodu 4 a odstavce 3;
- od 2,5 tis. Kč do 20 tis. Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b);
- od 5 tis. Kč do 10 tis. Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) bodu 1 až 3, písm. e) bodů 2 až 4 a 6, písm. f) bodů 2, 7, 10 a 11, písm. j) a podle odstavce 2;
- od 4 tis. Kč do 7,5 tis. Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodu 5 spáchaný v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát;
- od 2,5 tis. Kč do 5 tis. Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodů 3, 5, 6, 8 a 9, písm. g) a i) a podle odstavce 4;
- od 1,5 tis. Kč do 2,5 tis. Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodů 1 a 4 a písm. k).

Zákaz činnosti lze potom uložit již na dobu od jednoho měsíce do dvou let, a to rovněž podle druhu přestupku. Příkazem na místě se ukládá pokuta od 1 tis. Kč maximálně do výše 2,5 tis. Kč. Avšak přestupek, za který se podle tohoto zákona ukládá zákaz činnosti, nelze projednat příkazem na místě.

⁷⁰ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 258.

4.3.1 Bodový systém

Systém bodového hodnocení přestupků a trestných činů proti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích spáchanými řidiči motorových vozidel byl zaveden od 1. 7. 2006 na základě zákona č. 411/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Bodové hodnocení porušení povinností stanovených zákonem je konkrétně upraveno v ustanovení § 123 a – f. V České republice jsou body udělovány řidičům za přestupky a trestné činy, které jsou zakotveny v těchto zákonech: ⁷¹

- zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Následující tabulka 1 je souhrnným srovnáním počtů a podílů nezákonných jednání za celou Českou republiku podle příslušných zákonů.

Tabulka 1 Meziroční srovnání evidovaných přestupků a trestných činů podle příslušných zákonů

Zákon	2016		2017	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl
361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích	408 270	96,83	368 199	96,89
40/2009 Sb., trestní zákoník	12 544	2,98	11 274	2,97
200/1990 Sb., o přestupcích	816	0,19	411	0,11
111/1994 Sb., o silniční dopravě	0	x	133	0,03
13/1997 Sb., o pozemních komunikacích	1	0	0	x
140/1961 Sb., trestní zákon	1	0	0	x
Celkem	421 632	100,00	380 017	100,00

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů Ministerstva dopravy⁷²

V roce 2017 bylo evidováno celkem 380 017 přestupků a trestných činů, což je oproti roku 2016 o 41 615 (9,86 %) méně těchto nezákonných jednání v dopravě méně. Je zřejmé, že zcela největší podíl (96,83 % resp. 96,89 %) na spáchání přestupků v dopravě mají přestupky podle zákona 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Jak již bylo

⁷¹ VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. 2016, s. 42.

⁷² MDCZ. *Přestupky a trestné činy*. 2017. [online]. [cit. 2018-02-20].

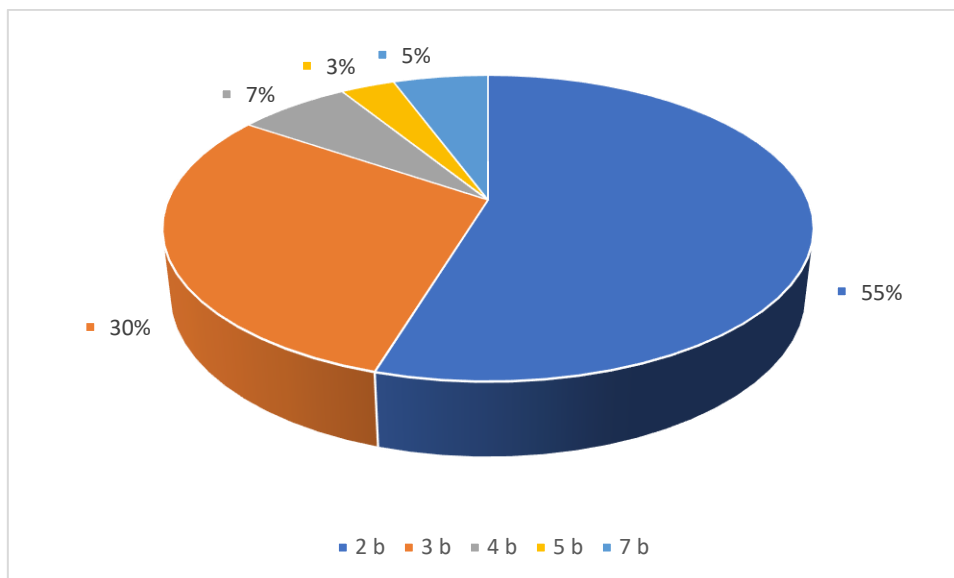
uvedeno, většina správních trestů v dopravě je rovněž i ohodnocena body, a to od dvou do sedmi bodů podle závažnosti dopravního přestupku.⁷³

Bodový systém byl zaveden s účinností k 1. 7. 2006 a jeho princip spočívá v tom, že kromě standardních správních trestů, jako jsou pokuty, je řidiči za spáchání konkrétního přestupku, který je současně dle přílohy zákona č. 361/2000 Sb. ohodnocen body, přičten příslušný počet bodů. Toto administrativní opatření přistupuje jako další druh trestu svého druhu vedle standardních trestů. Příloha zákona o silničním provozu obsahuje výčet porušení předpisů o provozu na pozemních komunikacích a bodové ohodnocení jednotlivých porušení. V současné době je to hodnocení 7, 5, 4, 3 a 2 body.

Detailní rozpis evidence bodovaných přestupků a trestných činů zobrazuje následující graf 1, ze kterého je patrné, že ze všech evidovaných přestupků jich největší část (55 %) byla ohodnocena dvěma body. Dále přibližně třetina (30 %) přestupků byla hodnocena třemi body a těch nejzávažnějších přestupků, které jsou ohodnoceny sedmi body bylo v roce 2017 evidováno 5 %, což představuje 21 388 přestupků v dopravě. Jsou jimi zejména řízení vozidla bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky či přestupky zjištěné při výkonu zaměstnání ve stavu vylučujícím způsobilost, který si pachatel přivodil vlivem návykové látky. Jednoznačně nejčastějším přestupkem v dopravě je překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci o méně než 20 km/h, ale více než 5 km/h, kterých bylo v roce 2017 zjištěno téměř 125 tisíc, což představuje v průměru 342 takovýchto přestupků denně. K dalším častým porušením patřilo v roce 2017 porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem nebo užít ochrannou přilbu, jichž bylo zjištěno celkem 68 434 a rovněž porušení zákazu při řízení vozidla držení v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení, k jejichž porušení došlo v 49 936 zjištěných případech. Přestože počet zjištěných přestupků meziročně u všech uvedených porušení poklesnul, patří tyto přestupky dlouhodobě stále k těm nejčastěji zjištěným.

Graf 1 Podíl evidence bodovaných přestupků a trestných činů za rok 2017

⁷³ MDCZ. *Přestupky a trestné činy*. 2017. [online]. [cit. 2018-02-20].

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů Ministerstva dopravy⁷⁴

Obecními úřady obcí s rozšířenou působností bylo v roce 2017 v centrálním registru řidičů evidováno 482 461 řidičů, kteří se dopustili přestupku či trestného činu započítávaného do bodového hodnocení řidiče. Takový řidič má tedy na svém kontě alespoň jeden bod. Toto množství řidičů odpovídá 7,13 % všech registrovaných řidičů, což znamená, přibližně každý 14. řidič je bodovaný.

Podle § 123e odst. 1 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. řidiči, kterému nebyla ode dne uložení pokuty v blokovém řízení nebo nabytí právní moci rozhodnutí, na jehož základě mu byl v registru řidičů zaznamenán naposled stanovený počet bodů, pravomocně uložena sankce za přestupek nebo trest za trestný čin, spáchaný jednáním zařazeným do bodového hodnocení, po dobu 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, se odečtou čtyři body z celkového počtu dosažených bodů. V roce 2017 byly odečteny maximálně čtyři celkem 421 031 řidičům.

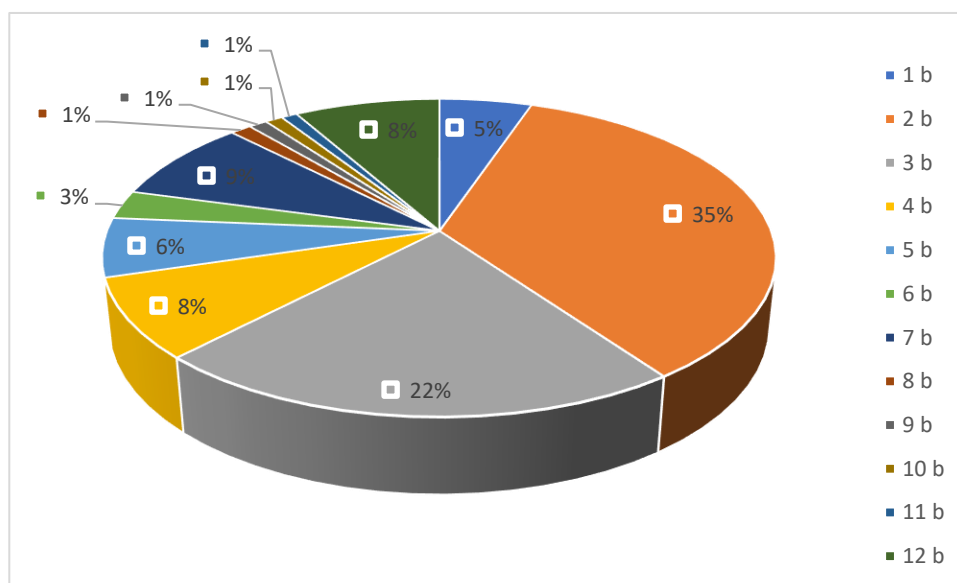
Od 1. 9. 2008 je možné absolvovat tzv. „školení bezpečné jízdy“, což je dobrovolné školení pro řidiče, kteří mají na svém bodovém kontě zaznamenány body. Školení se mohou zúčastnit řidiči, kteří nemají ke dni podání žádosti o účast na školení v registru řidičů zaznamenáno více než deset bodů za porušení právních předpisů, ohodnocených méně než šesti body za jeden přestupek. Odečet tří bodů je obsahem ustanovení v § 123e, zákona 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

⁷⁴ MDCZ. *Bodování řidiči*. 2017. [online]. [cit. 2018-02-20].

V roce 2017 podalo obecním úřadům obcí s rozšířenou působností žádost na základě potvrzení o ukončeném školení bezpečné jízdy celkem 1848 řidičů, kterým následně vznikl nárok na odečet tří bodů.

Graf 2 zobrazuje podíl počtů bodovaných řidičů podle počtu bodů. Celkem bylo k 31. 12. 2017 evidováno 39 609 dvanáctibodových řidičů, což je 8 % bodovaných řidičů, přičemž nejvíce 168 296 (35 %) řidičů má evidováno dva body a 22 % potom tři body.

Graf 2 Podíl evidence počtů bodovaných řidičů podle počtu bodů za rok 2017

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů Ministerstva dopravy⁷⁵

⁷⁵ MDCZ. *Bodování řidiči*. 2017. [online]. [cit. 2018-02-20].

5 Výsledky a diskuse

Podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, bylo přestupkem zaviněné jednání fyzické osoby nepodnikající. Tento koncept se v novém přestupkovém zákoně opouští, přičemž přestupkem je podle ustanovení § 5 zákona *společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákone, nejde-li o trestný čin*. Přestupkem podle nového přestupkového zákona je tedy jak dosavadní přestupek podle zákona č. 200/1990 Sb., tak i jiné správní delikty podle zvláštních zákonů. Přestože termín *delikt fyzické osoby nepodnikající* měl již déle než dvacet let svůj ustálený obsah, nový zákon jej zcela mění. Tím tedy dochází sice k rekodifikaci oblasti přestupků jako zaviněných správních deliktů nepodnikajících fyzických osob, ale k ještě důležitější kodifikaci jiných správních deliktů, jež dosud postrádaly hmotněprávní úpravu a přílehavou procesněprávní úpravu.

5.1.1 Změny v oblasti správních trestů

Nový přestupkový zákon opouští také pojem správní sankce jakožto nepříznivý následek spáchání přestupku. Nově je používán pojem správní trest, což má podle důvodové zprávy více evokovat represivní povahu tohoto následku. Dosavadní právní úprava umožňovala pachateli přestupku uložit napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci a zákaz pobytu. Naproti tomu nový přestupkový zákon již neumožňuje uložení zákazu pobytu, jelikož především v rámci odborné veřejnosti panovaly důvodné pochybnosti o tom, zda uložení takové sankce není v rozporu se svobodou pohybu a pobytu. Naproti tomu nově je možné uložit správní trest zveřejněním rozhodnutí o přestupku, ale jen tam, kde to zákon výslovně umožňuje, případně uložit správní trest propadnutí náhradní hodnoty, jímž hodlá zákonodárce po vzoru trestního práva předcházet zmaření výkonu trestu ze strany pachatele. Pozitivní je rozhodně rozpracování kritérií, k nimž je možné přihlédnout při určování druhu a výměry trestu. Zákonodárce po vzoru trestního práva v novém přestupkovém zákoně užívá demonstrativních výčtů těchto okolností, což umožňuje správním orgánům rozhodujícím o přestupcích, aby zohlednil i další okolnosti spáchaného přestupky.

Naopak správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku skýtá celou řadu nevyjasněných otázek, přičemž tento trest je nastaven jinak než v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Trestněprávní úprava totiž ukládá povinnost zveřejnit rozsudek pachateli. Přičemž, pokud je tento nečinný, potom mu lze

ukládat pořádkové pokuty tak dlouho, dokud svou povinnost nesplní. V případě správně právního trestu se ovšem zákonodárce vydal jiným směrem. Podle ustanovení § 50 odst. 5 totiž platí, že zveřejnění rozsudku o přestupku ve veřejném sdělovacím prostředku, který určí správní orgán, zajistí správní orgán na náklady pachatele. Zde tedy bude pravděpodobně správním orgán ten, který určí, v jakém veřejném sdělovacím prostředku bude rozhodnutí zveřejněno. Ovšem otázkou také je, jak tak učiní. Kromě toho není zcela jasné, jakým způsobem bude toto zajišťovat správní orgán a následně bude požadovat po pachateli úhradu těchto nákladů, či zda postup bude odlišný. V roce 2017 bylo evidováno celkem 380 017 přestupků a trestných činů, v dopravě, přičemž největší podíl (téměř 97 %) zaujímají přestupky podle zákona 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Jednoznačně nejčastějším přestupkem v dopravě je překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci o méně než 20 km/h, ale více než 5 km/h. K dalším častým porušením patří porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem nebo užít ochrannou přilbu a rovněž porušení zákazu při řízení vozidla držení v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení.

5.1.2 Změny v oblasti bodového systému

V bodovém systému od doby jeho vzniku nedošlo dosud k žádné významnější revizi. Během této doby byl sice zákon o silničním provozu několikrát novelizován, avšak bodový systém teprve na výraznější změny dosud čeká. Návrh Ministerstva dopravy, který navrhoval zejména přehodnocení výše bodů za jednotlivé přestupky, dílčí úpravy v okruhu přestupků, za které jsou ukládány body, a rozšíření možností informování řidičů o uloženém počtu bodů nebyl přijat. Přestože od roku 2016 se ke stávajícímu systému vyjádřila řada odborníků a své připomínky předkládala i veřejnost, tak v oblasti bodového ohodnocení jednotlivých jednání ať už přestupků či trestných činů, za která jsou body ukládány, nedošlo ani k jejich navrhovanému rozdělení podle závažnosti do tří skupin ani k zásadnějším formulačním úpravám v popisu jednotlivých jednání, za která jsou ukládány body tak, aby byly uvedeny do souladu se zněním skutkových podstat přestupků.

Avšak zásadní změnou u pokut ukládaných příkazem na místě podle ustanovení § 125c odst. 7 je, že jsou stanoveny nově sazby pevné, a to 1,5 tis. Kč, 2 tis. Kč a 2,5 tis. Kč, zatímco dříve byly u všech sazeb blokových pokut stanoveny pouze horní hranice sazeb a bylo tak na uvážení policisty, jak vysokou pokutu v konkrétním případě uloží. Nově jsou však sazby za každý přestupek pevně dané a pokuty za stejné přestupky budou tak ukládány ve všech

případech ve stejné výši. Lze tedy konstatovat, že výsledkem revize přestupků je nejen zpřísnění sankcí za závažné přestupky, ale i zmírnění sankcí u naprosté většiny méně závažných porušení pravidel silničního provozu. V roce 2017 tak bylo obecními úřady obcí s rozšířenou působností v centrálním registru řidičů evidováno 482 461 řidičů, kteří se dopustili přestupku či trestného činu započítávaného do bodového hodnocení řidiče. A dokonce bylo evidováno 39 609 dvanáctibodových řidičů, což je 8 % všech bodovaných řidičů, přičemž nejvíce 168 296 (35 %) řidičů je evidováno se dvěma body.

6 Závěr

Nový přestupkový zákon i přes počáteční rozpaky a možné výkladové problémy v jeho počátcích, jistě bude v budoucnu v praxi pozitivně hodnocený přínosem. Lze jej hodnotit pozitivně zejména z toho pohledu, že dochází ke kodifikaci hmotněprávní úpravy jiných správních deliktů. Také zrušení sankce zákazu pobytu, o jejíž ústavní konformitě probíhala řada diskusí, je změna správným směrem. Na druhou stranu je zřejmé, že aplikace nového přestupkového zákona do praxe přinese odborné požadavky na oprávněné úřední osoby, a to zejména na obcích, které budou muset zajistit osoby splňující tyto požadavky nebo uzavřít veřejnoprávní smlouvu pro výkon přenesení pravomoci na jinou obec.

Ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu by mělo vést nejen zvýšení rozpětí trestů tak, aby v odůvodněných případech mohl být ukládán přísnější trest než dnes, ale i důsledné přerozdělení přestupků tak, aby tresty byly adekvátní nebezpečnosti přestupku, dále pak posílení možnosti vyřešit přestupek policií na místě a rovněž okamžité dočasné vyloučení z provozu řidičů, kteří postrádají základní předpoklady pro řízení. Dále by ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu měla vést opatření, která mají za cíl věnovat speciální péči řidičům, kteří se soustavně dopouštějí přestupků, a rovněž řidičům závislým na alkoholu a jiných návykových látkách.

Dopravní právo a zejména téma dopravních přestupků je tématem velice obsáhlým, jenž se prolíná v několika právních předpisech. Vymezení jednotlivých skutkových podstat obsažených v právních předpisech v oblasti dopravy z hlediska správního trestání předpokládá základní znalost předpisů jako jsou zákon o pozemních komunikacích, o silničním provozu, o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, o silniční dopravě, o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a také zákon o pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel. Ke správnému pochopení všech souvislostí je však nutná alespoň základní znalost správního řádu včetně orientace v novém přestupkovém zákoně. Každý předpis bývá ale tak často novelizován, že je opravdu neskutné udržet tempo a krok se změnami, jenž je provází.

Lze shrnout, že nová právní úprava odpovědnosti za přestupky je úpravou, která přináší dotčeným osobám vyšší míru právní jistoty a správním orgánům zjednodušení při praktické aplikaci. Nová právní úprava odpovědnosti za přestupky představuje poměrně

detailní úpravu, jež se blíží trestněprávní úpravě. Během psaní práce a komparace zákona o přestupcích se zákonem o odpovědnosti za přestupky bylo potvrzeno, že do nové právní úpravy byly zapracovány všechny navrhované zásady, od výslovného vymezení subjektu správního deliktu až po úpravu obecné odpovědnosti právnických osob či příslušnosti správních úřadů. Je tedy zřejmé, že nová právní úprava, ačkoliv byla velice dlouho připravovaná, je úpravou nejen velmi zdařilou, ale detailně propracovanou. Dlouho připravovanou, ale zejména právní úpravou zdařilou. Lze jen očekávat, že podobnou zdařilou úpravou projde i změna bodového systému, jehož změny jsou dlouhodobě očekávány. Je samozřejmé, že případné nedostatky budou odhaleny při praktické aplikaci zákona o odpovědnosti za přestupky, přesto na komplexnost nové právní úpravy přestupkového zákona lze nahlížet s vírou, že tvoří dobrý předpoklad pro řádnou a předvídatelnou aplikaci práva.

Cílem práce byl rozbor nové právní úpravy odpovědnosti za přestupky se zaměřením na skutkovou podstatu odpovědnosti za přestupky, možnosti ukládat blokové pokuty a na existenci bodového systému a porovnání s původní právní úpravou. Jedná se o téma velmi rozsáhlé, přesto by tyto oblasti mohly být rozebrány detailněji. Z tohoto důvodu hlavní zaměření práce spočívá v identifikaci přestupků v dopravě a rozboru nejčastějších přestupků a jejich bodového ohodnocení.

7 Seznam použitých zdrojů

BERAN, T., *Právní rádce pro řidiče*. Brno: CPress, 2014. ISBN 9788026402602.

BÍLEK, S. *Dopravní právo: studijní opora pro kombinované studium: bakalářský studijní program*. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2012. ISBN 978-80-7468-042-7.

BUĎA, J. *Jak předcházet bezpečnostním rizikům v silniční dopravě*. 2. vyd. Praha: Vogel, 2007. ISBN 9788086411828.

HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1.

HIRT, M. *Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4308-0.

HLOUCH, L. *Teorie a realita právní interpretace*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-233-2.

HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání*. Praha: Linde. 2002. ISBN 978-807317-069-1.

CHMELÍK, J. *Dopravní nehody*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 9788073802110.

JEMELKA, L. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-666-1.

KOČÍ, R. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017*. Praha: Leges, 2017. ISBN 9788075022073.

KUČEROVÁ, H. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a Zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017. ISBN 9788075022110.

MVCR. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2017. ISBN 978-80-87544-44-0.

PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-456-8.

PŘIBYL, P. *Slovník dopravní terminologie*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2010. ISBN 9788001046548.

SLABÝ, A., ŠKODA, J., VAVERA, F. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 9788073806835.

STRAKOŠ, J. *Zákon o přestupcích po novele – vybrané problémy*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016, roč. XLIX, č. 1/2016. ISSN 0139-6005.

Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: osmnácté. Praha: Armex Publishing, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN 9788087451502.

VETEŠNÍK, P., et kol. *Dopravní právo*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-409-4.

Internetové zdroje

MDCZ. *Bodování řidiči*. 2017. [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z www: <https://www.mdcz.cz/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-bodovanych-ridicu/Statistiky-bodovanych-riidcu-za-rok-2017>

MDCZ. *Přestupky a trestné činy*. 2017. [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z www: <https://www.mdcz.cz/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-prestupku-a-trestnych-cinu>

MDCZ. *Záznam o dopravní nehodě*. [online]. [cit. 2017-12-20]. Dostupné z www: [https://www.mdcz.cz/getattachment/Dokumenty/Silnicni-doprava/Formular-zaznamu-o-dopravni-nehode-\(1\)/Formular-zaznamu-o-dopravni-nehode/Euroformular-zaznamu-o-dopravni-nehode.pdf.aspx](https://www.mdcz.cz/getattachment/Dokumenty/Silnicni-doprava/Formular-zaznamu-o-dopravni-nehode-(1)/Formular-zaznamu-o-dopravni-nehode/Euroformular-zaznamu-o-dopravni-nehode.pdf.aspx)

MVCR. *Informace o správním řádu*. [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/spravni-rad-informace-o-spravnim-radu.aspx>

MVCR. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, včetně důvodové zprávy*. 2016. [online]. [cit. 2017-11-05]. Dostupné z www: https://www.komora.cz/files/uploads/att/files/12612/zd_KORN9K3FJV9T.docx

SUCHOPÁROVÁ, L. *Historie pravidel silničního provozu v ČR sahá až do 18. století*. 2015. [online]. [cit. 2017-11-05]. <https://www.elogistika.info/historie-pravidel-silnicniho-provozu-v-cr-saha-az-do-18-stoleti/>

8 Přílohy

Příloha A	Přehled jednání spočívajících v porušení a počet bodů za toto jednání	I
Příloha B	Formulář záznamu o dopravní nehodě	III
Příloha C	Vzor příkazu na místě na napomenutí pro fyzické osoby	IV

Příloha A Přehled jednání spočívajících v porušení a počet bodů za toto jednání

Porušení předpisů o provozu na pozemních komunikacích	Počet bodů
řízení vozidla bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo v takové době po jeho požití, po kterou je řidič ještě pod vlivem alkoholu, je-li zjištěný obsah alkoholu u řidiče vyšší než 0,3 promile, nebo řízení vozidla bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou je řidič ještě pod jejím vlivem	7
odmítnutí řidiče podrobit se vyšetření podle jiného právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou	7
způsobení dopravní nehody porušením povinnosti řidiče, při které došlo k usmrcení nebo k těžké újmě na zdraví jiné osoby	7
neprodlené nezastavení vozidla účastníka dopravní nehody nebo nedovolené opuštění místa dopravní nehody nebo neprodlené nevrácení se na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci	7
při jízdě na dálnici nebo silnici pro motorová vozidla otáčení se nebo jízda v protisměru nebo couvání v místě, kde to není dovoleno	7
vjíždění na železniční přejezd v případech, ve kterých je to zakázáno	7
neposkytnutí účinné pomoci (první pomoc a přivolání záchranných složek) účastníkem silničního provozu, který není účastníkem dopravní nehody při nehodě s evidentním poškozením zdraví nebo ohrožením života	7
předjíždění vozidla v případech, ve kterých je to zákonem zakázáno	7
řízení motorového vozidla řidičem, kterému byl zadržen řidičský průkaz	7
řízení vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích	5
překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 40 km.h-1 a více v obci nebo o 50 km.h-1 a více mimo obec	5
nezastavení vozidla na signál, který příkazuje řidiči zastavit vozidlo, nebo nezastavení vozidla na pokyn "Stůj" daný při řízení nebo usměrňování provozu na pozemních komunikacích anebo při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích osobou k tomu oprávněnou	5
ohrožení jiného řidiče při přejíždění s vozidlem z jednoho jízdního pruhu do druhého	5
ohrožení chodce přecházejícího pozemní komunikaci při odbočování s vozidlem na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání	5
při řízení vozidla ohrožení chodce na přechodu a neumožnění nerušeného a bezpečného přejetí vozovky	4
nedání přednosti v jízdě v případech, ve kterých je řidič povinen dát přednost v jízdě	4
překročení maximální doby řízení vozidla nebo nedodržení minimální doby odpočinku o 20 % a více nebo nedodržení bezpečnostní přestávky o 33 % a více podle jiných právních předpisů	4

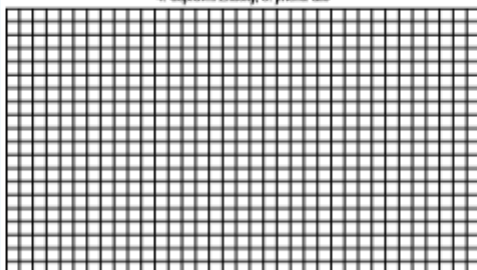
řízení motorového vozidla bez držení příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění	4
porušení povinnosti použít dětskou autosedačku nebo bezpečnostní pás při přepravě dětí podle § 6	4
překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 20 km.h-1 a více v obci nebo o 30 km.h-1 a více mimo obec	3
nezastavení vozidla před přechodem pro chodce v případech, kdy je řidič povinen tak učinit	3
řízení motorového vozidla bez držení platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče	3
porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem nebo užit ochrannou přilbu	3
neoznačení překážky provozu na pozemních komunikacích, kterou řidič způsobil	2
překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o více než 5 km.h-1 a méně než 20 km.h-1 v obci nebo o více než 10 km.h-1 a méně než 30 km.h-1 mimo obec	2
držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení v ruce nebo jiným způsobem při řízení vozidla	2

Zdroj: vlastní zpracování dle přílohy zákona o silničním provozu

Záznam o dopravní nehodě

Slouží k dokumentaci průběhu nehody za účelem rychlejšího vyřízení náhrady škody.

Vyplni řidiči obou vozidel.

1. Datum nehody		Hodina		2. Místo (ulice, č. domu resp. kilometrovník)		3. Zranění? ☐ ne ☐ ano					
4. Jiná škoda než na vozidlech A a B ☐ ne ☐ ano				5. Svědci (jméno, adresa, telefon - spoluzedce podtrhnout)				5a. Policejně šetřeno? ☐ ne ☐ ano Kým:			
Vozidlo A				Vozidlo B							
6. Pojištěný (jméno a adresa)				12. Zaškrtněte odpovídající body vozidlo:				6. Pojištěný (jméno a adresa)			
Telefon (od 9.00 do 16.00)				1				Telefon (od 9.00 do 16.00)			
Plátce DPH? ☐ ne ☐ ano				2				Plátce DPH? ☐ ne ☐ ano			
7. Vozidlo Tov. značka, typ				3				7. Vozidlo Tov. značka, typ			
Rok výroby				4				Rok výroby			
Státní poznávací značka				5				Státní poznávací značka			
8. Pojistitel				6				8. Pojistitel			
Adresa pobočky				7				Adresa pobočky			
Číslo poj. odpovědnosti				8				Číslo poj. odpovědnosti			
Číslo zelené karty				9				Číslo zelené karty			
Hranici pojištění platné do				10				Hranici pojištění platné do			
Je vozidlo pojištěno havarijně? ☐ ne ☐ ano				11				Je vozidlo pojištěno havarijně? ☐ ne ☐ ano			
Pojistitel				12				Pojistitel			
9. Řidič Příjmení				13				9. Řidič Příjmení			
Jméno				14				Jméno			
Adresa				15				Adresa			
Číslo řidičského průkazu				16				Číslo řidičského průkazu			
Skupina				17				Skupina			
Vydal				← Počet označených políček →				Vydal			
10. Označte šipkou body vzájemného střetu				13. Nákres				10. Označte šipkou body vzájemného střetu			
				Označe: 1. silnice, 2. směr jízdy vozidel A a B, 3. postavení vozidel v okamžiku střetu, 4. dopravní značky, 5. jiná ulice							
11. Viditelná poškození								11. Viditelná poškození			
14. Poznámky				15. Podpisy řidičů				14. Poznámky			
A				A				B			
A				B				B			

Po podpisu a oddělení listů nelze již údaje měnit.

Příkaz na místě

1. Jméno a příjmení obviněného

2. Datum narození obviněného

3. Adresa místa trvalého pobytu obviněného

4. Totožnost ověřena

5. Popis skutku, místo, čas, způsob spáchání.....
.....
.....
.....

6. Forma zavinění: úmysl/nedbalost (nehodící se škrtněte)

7. Obviněný se uznává vinným za přešupek podle §zák. č.Sb., ve znění p. p., a ukládá se mu správní trest napomenutí podle § 45 zákona č. 250/2016 Sb., odpovědnosti za přešupky a řízení o nich. Obviněný se upozorňuje, že pokud se v budoucnu dopustí podobného jednání, bude mu hrozit správní trest

8. Označení správního orgánu příslušný podle § zák. č. Sb.

9. Číslo jednací nebo jiné označení 10. Jméno a příjmení, funkce nebo služební číslo oprávněné úřední osoby a její podpis

11. Obviněný prohlašuje, že souhlasí a) se zjištěným stavem věci, b) s právní kvalifikací skutku, c) s uložením správního trestu napomenutí. Obviněný byl poučen, že podpisem tohoto prohlášení se příkaz na místě vydaný podle § 91 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, v spojení s § 150 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím a nelze proti němu podat odvolání. Prohlášení obviněného nahrazuje odůvodnění tohoto rozhodnutí.

.....
podpis obviněného

12. Vdne.....20...

Zdroj: Ministerstvo financí